

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

**"SİİRT'İN KURTALAN İLÇESİNDE GÖREV YAPMAKTA OLAN LİSE
ÖĞRETMENLERİNİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ENGELLERİNİN
ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ"**

Recep KUBLAY
YÜKSEK LİSANS TEZİ
Rekreasyon Yönetimi Anabilimdalı Başkanlığı

OCAK-2022
BATMAN
Her Hakkı Saklıdır

T.C.
BATMAN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL VE ONAYI

Dr. Öğrt. Üyesi Nuri Muhammet ÇELİK danışmanlığında, Recep KUBLAY tarafından hazırlanan **"Siirt'in Kurtalan İlçesinde Görev Yapmakta Olan Lise Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi"** adlı tez çalışması 10.01.2021 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Batman Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Başkan

Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN

.....

Danışman

Dr. Öğrt. Üyesi N. Muhammet ÇELİK

.....

Üye

Dr. Öğrt. Üyesi Mihraç KÖROĞLU

.....

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Tarık ARAL

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü V.

TEZ BİLDİRİMİ

Bu tezdeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edildiğini ve tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada bana ait olmayan her türlü ifade ve bilginin kaynağına eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

DECLARATION PAGE

I hereby declare that all information in this document has been obtained and presented in accordance with academic rules and ethical conduct. I also declare that, as required by these rules and conduct, I have fully cited and referenced all material and results that are not original to this work.

Recep KUBLAY
10.01.2022

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

"SİİRT'İN KURTALAN İLÇESİNDE GÖREV YAPMAKTA OLAN LİSE ÖĞRETMENLERİNİN BOŞ ZAMANLARINI DEĞERLENDİRME ENGELLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ"

Recep KUBLAY

Batman Üniversitesi Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü
Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi Nuri Muhammet ÇELİK

2022, 50

Jüri

Danışman: Dr. Öğrt. Üyesi N. Muhammet ÇELİK

Doç. Dr. Cengiz TAŞKIN

Dr. Öğrt. Üyesi Mihraç KÖROĞLU

Bu araştırmada, Siirt ilinin Kurtalan ilçesinde ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Liselerde görev yapmakta olan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini; 2020-2021 eğitim- öğretim yılı ikinci döneminde Siirt ilinin Kurtalan ilçesinde ilçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı liselerde görev yapmakta olan 276 öğretmen oluşturmaktadır. Örneklem grubunda İlçede bulunan 9 lisede görev yapan her branştan Öğretmenlerden 58'i erkek ve 54'ü kadın olmak üzere toplam 112 öğretmen araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak, Türkçe uyarlaması Gürbüz ve arkadaşları (2012), tarafından yapılan Alexandris ve Carroll (1997), tarafından geliştirilen "Boş Zaman Engelleri Ölçeği-18 (BZEÖ)" kullanılmıştır. Kullanılan bu ölçek 18 maddeden oluşmakta ve ölçek ile birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesis, arkadaş eksikliği, zaman, ilgi eksikliği gibi 6 alt boyut belirlenmiştir. Kullanılan ölçekte yer alan ifadeler "Kesinlikle Önemsiz (1)", "Önemsiz (2)", "Önemli (3)" ve "Çok Önemli (4)" şeklinde 4'lü Likert tipli olarak derecelendirilmiştir. Ölçek maddelerinden elde edilen puanların yorumlanmasında; 1,00-1,75: arası kesinlikle önemsiz, 1,76, 2,50: arası önemsiz, 2,51-3,25: arası önemli ve 3,26-4,00: arası ise çok önemli şeklinde değerlendirilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeğin hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı alt boyutlar itibarı ile .69 -.79 arasında toplamda ise .84 bulunup, ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda; Lise öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme engellerini önemli gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Lise öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme engelleri tüm alt boyutlarda cinsiyet, eğitim durumu, yaş durumu, boş zaman sizin için ne anlama geliyor ve işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmedikleri değişkenleri açısından anlamlı olarak değişmemektedir. Medeni durum değişkenine lise öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme engellerinin bilgi eksikliği, tesis/hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği sadece birey psikolojisi alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu, meslek yılı değişkenine lise öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme engellerinin bilgi eksikliği, birey psikolojisi, tesis/hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği sadece arkadaş eksikliği alt boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler:, Serbest Zaman Değerlendirme Engelleri, Siirt Kurtalan, Lise Öğretmenleri,

ABSTRACT

MASTER THESIS

"INVESTIGATION OF THE EVALUATION BARRIERS OF HIGH SCHOOL TEACHERS WORKING IN THE KURTALAN DISTRICT OF SİİRT ACCORDING TO VARIOUS VARIABLES"

Recep KUBLAY

**Batman University Graduate School of Education
Recreation Management Department**

Advisor: Dr. Lecturer Nuri Muhammet ÇELİK

2022, 50

Jury

**Advisor: Dr. Lecturer Nuri Muhammet ÇELİK
Assoc. Prof. Cengiz TAŞKIN
Assoc. Prof. Mihrac KÖROĞLU**

In this study, it is aimed to examine the barriers of teachers working in high schools affiliated to the District Directorate of National Education in Kurtalan district of Siirt province, according to various variables. The universe of the research; In the second term of the 2020-2021 academic year, 276 teachers working in high schools affiliated to the District Directorate of National Education in Kurtalan district of Siirt province. In the sample group, a total of 112 teachers, 58 male and 54 female, from each branch working in 9 high schools in the district participated in the research voluntarily.

As a data collection tool in the research, the "Leisure Time Barriers Scale-18 (CIS)" developed by Alexandris and Carroll (1997), which was adapted into Turkish by Gürbüz et al. (2012), was used. This scale used consists of 18 items and 6 sub-dimensions such as individual psychology, lack of knowledge, facility, lack of friends, time, and interest were determined. The statements in the scale used were rated as "Absolutely Unimportant (1)", "Unimportant (2)", "Important (3)" and "Very Important (4)" as a 4-point Likert type. In the interpretation of the scores obtained from the scale items; 1.00-1.75: absolutely unimportant, 1.76, 2.50: unimportant, 2.51-3.25: important, and 3.26-4.00: very important. The Cronbach's alpha internal consistency coefficient calculated for the scale used in the research ranged from .69 to .79 in terms of sub-dimensions, and it was found to be .84 in total, and it can be said that the scale is quite reliable.

As a result of the research; It was concluded that high school teachers consider the barriers to use their free time as important. The barriers of high school teachers to evaluate their free time do not change significantly in all sub-dimensions in terms of gender, educational status, age status, what does free time mean to you, and whether they use their spare time from their jobs or not. In the marital status variable, it was found that the barriers of high school teachers to evaluate their free time did not change significantly in the sub-dimensions of lack of knowledge, lack of facilities / service, lack of friends, lack of time and interest, but there was a significant difference only in the sub-dimension of individual psychology, It has been determined that the obstacles to the vocational year variable do not change significantly in the sub-dimensions of high school teachers' lack of knowledge, individual psychology, facility/service, lack of friends, lack of time and interest, but there is a significant difference only in the sub-dimension of lack of friends.

Key Words: Leisure Time Obstacles, Siirt Kurtalan, High School Teachers

ÖNSÖZ

"Siirt'in Kurtalan İlçesinde Görev Yapmakta Olan Lise Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlıklı tez çalışmamda bana danışmanlık yapan değerli hocam Dr. Öğretim Üyesi Nuri Muhammet ÇELİK'e, tezin her aşamasında yanımda varlığını hissettiğim çok değerli aileme tezime gönüllü olarak katılan veya katılmayan değerli meslektaşlarıma sonsuz teşekkür ve saygılarımı sunarım.

Recep KUBLAY
Batman-2022

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖNSÖZ	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix

I. BÖLÜM

1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	3
1.1.1. Alt problemler	3
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Sınırlılıklar.....	3

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. Serbest Zaman	4
2.2. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları	5
2.2.1. Dinlenme Faaliyeti	5
2.2.2. Eğlenme Faaliyeti.....	6
2.2.3. Gelişim Faaliyeti.....	6
2.3.Rekreasyon Kavramı	6
2.4. Rekreasyon Özellikleri	7
2.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması	8
2.6. Rekreasyonun İhtiyaç Duyulan Nedenler	9
2.6.1. Fiziksel İhtiyaçlar	10
2.6.2. Sosyal İhtiyaçlar	11
2.6.3. Psikolojik İhtiyaçlar	11
2.6.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı	11
2.6.5. Duygusal İhtiyaçlar	11
2.7. Rekreasyonel Faaliyetlere katılımı Etkileyen Faktörler	12
2.8. Rekreasyona Katılımının Önündeki Engeller	12

III. BÖLÜM

3. ARAŞTIRMANIN MATERYAL VE YÖNTEM	15
3.1. Araştırmanın Modeli	15
3.2. Evren ve Örneklem.....	15
3.3. Veri Toplama Araçları.....	15
3.4. Verilerin Analizi.....	16

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMA BULGULARI	17
-------------------------------------	-----------

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ	25
5.1. Öneriler.....	30
KAYNAKLAR.....	31
EKLER.....	38
ÖZGEÇMİŞ.....	41

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 4.1. Katılımcıların Demografik Bilgileri	17
Tablo 4.2. Katılımcıların Güvenilirliğine İlişkin Sonuçlar	18
Tablo 4.3. Araştırmaya Katılan Lise Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Alt Boyut Düzeyleri.....	18
Tablo 4.4. Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları.....	19
Tablo 4.5. Lise öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları.....	19
Tablo 4.6. Lise öğretmenlerinin Eğitim Düzeyi değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları.....	20
Tablo 4.7. Lise öğretmenlerinin artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin görüşlerinin Mann Whitney-U testi sonuçları.....	21
Tablo 4.8. Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları.....	21
Tablo 4.9. Lise öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları.....	22
Tablo 4.10. Lise öğretmenlerinin Boş Zaman değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları.....	23

I.BÖLÜM

1.GİRİŞ

Rekreasyonel etkinlikler iki yönlü bir caddedir; Müzik, sanat ve bilim okumak, sağlıklı bir yaşam sürmek ve güçlü yönlerimiz ve yeteneklerimiz hakkında fikir sahibi olmak, kişisel yeteneklerimizi geliştirmemizi ve yaratıcılığımızı ifade etmemizi sağlayabildiği gibi tam tersi depresyon, can sıkıntısı, tembellik ve kafa karışıklığı gösterebilir. Toplumların geçmiş hikâyelerine baktığımızda, iş ortamında (iş) yaptıkları ve boş zamanlarında hangi faaliyetlerin yapılıp yapılmadığı nedeniyle geriye veya ileriye gittiklerini görüyoruz. Bu sonuca göre, boş zamanları en iyi şekilde değerlendirmek günümüzün en önemli mesleklerinden biri haline gelmektedir. Çoğu zaman sedanter pozisyonda çalışan milyonlarca devlet memurunun sedanter bir yaşam tarzını benimsemesi, çalışanların sağlığı üzerinde olumsuz etkiler yaratabilmektedir. Günümüzde insanlar zorluklar ve stres karşısında bitkin düşmüş durumda; İş performansı, psikososyal seviye ve hareketsiz yaşam tarzı önemli faktörlerdir. Ayrıca hareketsiz kaldığında vücudun direnci azalır, vücut hastalığa yatkın hale gelir. Kalp hastalığı, obezite, zayıflamış bağışıklık sistemi, azalmış insan gücü ve performans, sürekli hastalık ve tedaviye yanıt vermeme gibi çok sayıda olumsuzluk, hepsi hareketsiz bir yaşam tarzı olarak kabul edilebilir ve yaşamdaki zorlukları arttırır. Sporcular çevre ve yaşlıları ile daha uyumlu, daha özgüvenli, ruh sağlıkları daha dengeli ve düzenlidir. Egzersizin temel amacı; Hareketsiz yaşam tarzının neden olduğu fiziksel ve organik bozuklukların önlenmesi veya en aza indirilmesi ve fiziksel sağlığın temeli olan fizyolojik kapasitenin iyileştirilmesi, fiziksel uygunluk ve sağlığın uzun yıllar korunması (Zorba, 1999).

Crawford ve Godbey (1987) tarafından önerilen modele göre zorluklar üç ana bölüme ayrılmaktadır; bireylerin eğlenceli etkinliklere katılımı; (a) bireysel, (b) kişilerarası ve (c) yapısal faktörler tarafından engellenir. Bireysel faktörler, algılanan beceri düzeyi, aktivitenin vizyonu ve aktivitenin algılanan geçerliliği olarak karakterize edilebilir. Yapısal elemanlara bakacak olursak; İnsanların karşılaşılabileceği yapısal engeller, tesislerin ve ulaşımın kalitesi ve erişilebilirliğidir. Ampirik çalışmaların sonuçlarına göre insanların rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkileyen başlıca faktörler önem sırasına göre; bütçe, zaman, arkadaş eksikliği, ulaşım ve tesisler (Shinew ve diğerleri, 2004).

Eğitim hayatının yoğunluğu ilkokuldan itibaren sürmekte ve teknolojinin gelişmesi sonucu günümüzde ortaya çıkan psikolojik, fizyolojik ve sosyolojik sorunlar öğrencilerin mesleki başarılarını ve özel yaşamlarındaki başarılarını doğrudan etkilemektedir. Üniversite

akademik personelinin öğrencilerin sportif, kültürel ve sosyal başarılarına olumlu katkı sağlayacak sportif, kültürel ve sosyal faaliyetlere katılmalarına olanak sağlayan bölge ve merkezlerin oluşturulması. Bu nedenle, serbest zamanın değerlendirilmesinin temaları, her ülke için, her ülke için ülkenin siyasi, kültürel, ekonomik ve sosyal yönetim tarzı gibi ülkemizin ana sistemleriyle yakından bağlantılı ve bağlantılıdır (Mutlutürk, 1991).

Rekreasyonel aktivitelere katılmak, hayatın bugün dünyaya getirdiği sosyolojik, fizyolojik ve psikolojik baskılardan kurtulmanın en önemli yoludur. Ayrıca rekreasyonel faaliyetlere katılımın önündeki en büyük engel, modern kentleşme planlarında rekreasyon alanlarına verilen önem ve mekân eksikliği ve bireylerin boş zamanlarının etkin yönetimi olarak görülmektedir. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte çalışma sürelerinin azalması ve insanların boş zamanlarının artması, gelir ve eğitim seviyesinin yükselmesine büyük katkı sağlamıştır. Tüm bu gelişmelerle birlikte rekreasyonel faaliyetlere olan istek de doğal olarak artmıştır. Açık hava yaşamı, kendinizi eğitmek ve eğlence etkinlikleri hakkında daha fazla bilgi edinmek için birçok fırsat sunar. Birden fazla çalışma ve araştırmada boş zaman etkinliklerinin bireysel ve toplumsal iyi oluşa olumlu katkı sağladığı gösterilmiştir. Rekreasyonel etkinliklere katılmanın bu olumlu etkilerinden dolayı insanların kendileri için önemli olduğunu düşündükleri bu tür etkinliklere çeşitli nedenlerle katılmadıkları gözlemlenmiştir (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Toplumlar, çalışma hayatındaki üretkenliği sosyal bir mesele, boş zamanı ise kişisel bir tercih ve mesele olarak görmüşlerdir. Boş zamanlarında geliştirilen kişisel düşünce ve beceriler, bireyin bir parçası olduğu ve çalışma hayatını etkilediği için sadece birey için değil, toplum için de önemlidir. Bireylerin boş zamanlarını daha iyi değerlendirebilmeleri ve topluma katkıda bulunabilmeleri için çeşitli fırsatlar geliştirirler. Boş zamanın kullanımı, hem devletler hem de bireyler için boş zamanda yapılan "boş zamanın kullanımı" ile yakından ilişkilidir. İnsanlar geleneksel bir çalışma alanından modern olanaklarla donatılmış, yaşam ve çalışma alanlarının daha net ayrıldığı bir çalışma alanına geçtiğinde, insanlar bu zorunluluğu daha güçlü hissediyorlar. İş ve ev ortamını ayırmak, sadece kişisel çalışma süresini, kişisel zamanı ve zorunlu görevleri bırakmak daha iyidir; Bu süre "serbest zaman", "boş zaman", "özgür zaman" ve "çalışma dışı zaman" gibi çeşitli isimlerle anılmıştır. (Demiray, 1987).

Bu çalışmada, Siirt ili Kurtalan ilçesindeki ortaokullarda görev yapan tüm branş öğretmenlerin boş zaman kullanmalarının önündeki engelleri çeşitli diğer değişkenlere göre incelemeye çalıştık. Çalışmada öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirmede karşılaştıkları engellerin belirlenmesi, sosyal yapıların varlığının ve bunların donanım ve işlemlerinin

incelenmesi ile öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirmenin önemli olduğu düşünülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Siirt ilinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde görev yapmakta olan her branştan öğretmenlerin boş zamanınızı değerlendirmenin önündeki engeller nelerdir?

1.1.1. Alt problemler

Siirt ilinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde görev yapmakta olan her branştan öğretmenlerin boş zaman değerlendirme engelleri;

- a) Cinsiyete göre farklılık gösteriyor mu?
- b) Medeni duruma göre değişir mi?
- c) Eğitim düzeyine göre değişir mi?
- d) Yaşa göre değişir mi?
- e) Meslekte kıdeme göre bir farklılık var mı?
- f) İşten kalan boş zamanın kullanımına göre farklılık gösteriyor mu?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı, Siirt ilinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde görev yapmakta olan her branştan öğretmenlerin boş zaman değerlendirme engel düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesidir.

1.3. Sınırlılıklar

Siirt ilinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde görev yapmakta olan her branştan öğretmenlerin farklı demografik değişkenlerden rekreasyonun önündeki engellerin boyutunu inceleyen bu çalışmada;

- a) Siirt ilinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde 2020-2021 yılı 2. döneminde görevli öğretmenler ile sınırlıdır.
- b) Siirt ilinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde 2020-2021 yılı 2. döneminde yapılan çalışma yıllık izin, sağlık izni, ücretsiz izin, geçici izin vb. Etkilenmeyen personel çalışmadan çıkarıldı.

II. BÖLÜM

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Serbest Zaman Kavramı

Türkiye'de eğlence kavramında kafa karıştıran bir terim var. Bu konunun artan önemine rağmen, büyük ölçüde anonim kaldığı görülebilir. Bazı kaynaklar "boş zaman" ve diğerleri "özgür zaman" kullanır. Eksiklikler iki ana nedenden kaynaklanmaktadır. Birincisi belirli terimlerin farklı dillerde eş anlamlı olarak kullanılması, ikincisi ise boş zaman kavramında saklı olduğu gibi objektif olarak ölçülemeyen özellikler; İngilizce 'de " Leisure ", " Leisure time", "free time ", "spare time ", " recreation " gibi kelime ve terimler tam anlamıyla ve eş anlamlı olarak kullanılırken, Almanca 'da "Freizeit" ve "Erholung" kullanılmaktadır. Öte yandan, rekreasyonel mesleklerin farklı kültürlerin alt kültürleri arasında ve hatta bireyler arasında farklılık göstermesi, bu meslekler için ortak tanımlara varmayı zorlaştırmaktadır (Binarbaşı, 2006).

Serbest zamanın istenildiği zaman kullanılabilecek bir zaman olarak kabul edildiğine dair birçok tanım ve çeşitli yorum ve yaklaşımlar yapılmıştır. Boş zaman, kişinin teknik gelişmeler ve sosyal önlemler sonucunda gerçekleştirdiği üretken olmayan faaliyetlerin sonuçlarına ayırabileceği zamandır (Bodur, 1988). Serbest zaman, bireyin tercihlerine bağlı olarak, cinsel, ailevi ve mesleki ihtiyaçları karşılamak için yemek yeme, uyuma ve toplantı gibi fizyolojinin tamamen dışında, özgürce, tek başına veya grup halinde yürütülen faaliyetlere ayrılan zaman olarak tanımlanabilir (Arslan, 1996).

Bir işte çalışmak birey için her zaman ödüllendirici değildir ve bireyin potansiyelini gerçekleştirmesine izin vermez. Öte yandan eğlence, bireye özgürlük ve kontrol duygusu verir ve bu boşluğu doldurmaya yardımcı olur. Bireyin, eğilimlerine göre, adetlerine göre, boş zamanı ne olursa olsun, amaçsız veya koşulsuz olarak başkalarıyla veya kendi çıkarları için ilişki kurma hakkına sahip olduğu andır (Zorlu, 1973). Serbest zaman kavramı, bağımsız ve özgür seçim hakkı gibi kavramlarla ilişkilendirilen zorlama eylemlerin olmadığı, istendiği gibi kullanılacak bir zaman dilimi olarak tanımlanabilir. (Karaküçük, 2007).

Dokümantasyona baktığımızda genellikle şöyle tanımlara rastlarız; Unutulmamalıdır ki boş zaman tanımı kişiden kişiye değişir. Yıllar geçtikçe, çalışma saatleri insanları meşgul

ederken, iş dışında geçirilen zaman insanların ihtiyaçlarını karşılamalarına ve yerleşmelerine olanak sağlamıştır. Ancak insanlar iş dışındaki boş zamanlarına da büyük önem vermektedirler. Boş zaman kelimesi en basit anlamıyla bireyin rahatlıkla kullanabileceği bir zaman dilimidir. (Gürbüz, 2006).

2.2. Serbest Zamanın Temel Fonksiyonları

Günümüzde teknolojinin gelişmesi, çalışma saatlerinin kısalması ve çalışan sayısındaki artışın sunduğu imkânlar sayesinde insanlar daha fazla boş zamana sahip olmakta ve bu boş zamanı değerlendirme şekillerini çeşitlendirmektedir. Kitle toplumlarında, kitle iletişim araçlarının bir ürünü olarak bu araçlar, eğlence ve rahatlamamanın baskın modlarını oluşturur (Turhan, 2014).

Serbest zaman kavramının evrimine bakıldığında, sanayi devrimi ile birlikte sermaye birikimi, tasarruf ve çalışma gibi kavramların yeni toplumsal ve zaman değerleri olarak ortaya çıktığı, tembellik ve israf olarak değerlendirildiği görülmektedir. Çalışmaya değer verilen sanayi devrimi sırasında, boş zaman hem dinlenme işlevini yerine getirmek hem de yorgun insanların fiziksel güçlerini ve dengelerini yeniden kazanmalarına yardımcı olmak olarak görülmüştür. Ancak dinlenmenin fiziksel yorgunluğu giderebileceği gibi, kişinin zihinsel yapısını da kesinlikle düzelteceği ve kişinin sinir sistemini olumlu yönde etkilediği unutulmamalıdır. Bu sefer, sonraki aşamalarda bilinçli hale gelen bir dinlenme işlevine ek olarak iki önemli işlevi daha vardır. Bunlar "eğlenceli" ve geliştirme özellikleridir (Sağcan, 1986).

2.2.1. Dinlenme Fonksiyonu

Dinlenme işlevi, boş zamanı en çok karakterize eden ve çalışma hayatı boyunca farklı algılarla değerlendirilen temel bir işlevdir. Dinlenme, stres ve işten sonra yorgunluktaki fiziksel yıpranma ve yıpranmayı ve sinir gerginliğini giderme işlevi gördü. Sanayi devriminin başlangıcında, çalışma süresi 12 ila 15 saat arasındayken, işçiler dinlenme işlevini yalnızca boş zamanlarında tekrar formlarına dönmek için kullandılar. Çalışanın izinli olması, bir sonraki iş günü için fiziksel olarak hazırlanmak anlamına gelir (Karaküçük, 2008).

2.2.2. Eğlenme Fonksiyonu

İçinde bulunduğumuz dönemde, bireyler rekreasyonel faaliyetlere ne kadar çok katılırlarsa, başarıları ve sosyal statüleri de o kadar artmaktadır. Eğlencenin önemi günlük hayatta da görülmektedir (Barkın, 2016). Bu günlerde ne kadar çok insan rekreasyonel faaliyetlere katılırsa, o kadar çok başarı elde ederler. Eğlenceye atfedilen değer günlük hayatta da görülmektedir. İnsanlar düzenli olarak birçok spor aktivitesine katılırlar ve bu ilgi 20. yüzyılda zaman içinde giderek gelişen bir düşüncenin de katkısıyla spora olan ilgi; fiziksel, duygusal ve zihinsel sağlıklarına daha fazla önem verirler (Mutlu 2008).

Eğlenmenin samimi bir istek olduğunu ve boş zamanlarımızda eğlenebileceğimiz anlara ihtiyacımız olduğunu söyledi. İnsanlar artık yoğun bir şekilde spor ve rekreasyonla ilgileniyorlar. Sağlıkları, duygusal, fiziksel ve psikolojik iyilikleri için daha fazla önemi artmıştır (Horner ve Swarbrooke, 2005).

2.2.3. Gelişim Fonksiyonu

Boş zaman, kişinin kompulsif yaşamının gerektirdiği toplumsal normlardan ve kalıp yargılardan bağımsız olduğu, fikir ve düşüncelerini belirli kalıplara göre yaşatarak biçimlendirmek zorunda olmadığı zamanları kapsar. Bu nedenle kişi boş zamanlarında karar vermekte ve kendi fikirlerine göre düşünmekte özgürdür. Yine bu fikirler çerçevesinde boş zamanlarında ortaya koyacağı etkinliklerle topluma ve kendisine olumlu katkılarda bulunabilecektir. İnsanın bu bedensel ve zihinsel faaliyetleri kendiliğinden gelişeceği ve topluma yansıtacağı için söz konusu gelişmenin bencil saikler olmadan gerçekleştiği söylenebilir (Karaküçük, 1999).

2.3. Rekreasyon Kavramı ve Tanımı

Fransızcadan türetilen boş zaman kelimesi, " serbest zaman ", insanların yaşamlarında kendileri için gereksiz boş zamanları değerlendirmek için yaptıkları faaliyetler ve rekreasyon olarak tanımlanmaktadır (Balcı ve İlhan, 2006). Bireylerin eğlenmek, dinlenmek ve pillerini şarj etmek için bu eğlence etkinliklerine katıldığını görüyoruz (Atik, 2013).

Rekreasyon, İngilizce 'de, yaratmak anlamına gelen "create" fiilinden önce gelir; Boş zaman, iş ve diğer etkenlerden bitkin düşmüş ve bitkin düşmüş bireylerin yeniden doğması anlamına gelir. (Axelsen, 2009).

Boş zaman etkinlikleri bir felsefe içermeli ve manevi, sosyal ve fiziksel değerlere katkı sağlamalıdır. Bireylerin ilgi alanlarındaki yaşam tarzlarını etkileme, topluma birey olarak katılmalarına yardımcı olma ve birlikte yaşamı kolaylaştırma çabalarını da içermelidir (Karaküçük 1999).

Günümüz kapitalist düzeninde, çalışmanın bireyin yaşamının çoğunda zorunlu ve yaygın rolü, bireyi rızasına dayalı olarak psikofiziksel şifaya başvurmaya da zorlamaktadır. Bireyin çalışma alanı dışındaki boş zamanı adına, yaşam kalitesi faaliyetleri rekreasyonel işlevlerle bütünleştirilir ve bu temelde “multidisipliner bir çalışma alanı olarak, insanların boş zamanlarında doğaya zarar vermeden gönüllü olarak ve istekleri doğrultusunda gerçekleştirdiği faaliyetleri içerir (Tütüncü, 2012).

Rekreasyon faaliyetleri kendi içinde bir felsefe içermeli, manevi, sosyal ve fiziksel değerlere katkı sağlamalıdır. Ayrıca bireylerin ilgi alanlarındaki yaşam tarzlarını etkilemeye, topluma birey olarak katılmalarına yardımcı olmaya ve birlikte yaşamı kolaylaştırmaya yönelik çabaları da içermelidir. (Karaküçük, 1999). Eğlence gösterisi; Yönetim, planlama, tesisler, boş zaman felsefesi, faaliyetler ve fırsatları içerir. Bu bağlamda programlanmış bir beceri olarak uygulama ile birleşir. (Kraus, 1985).

Genel olarak boş zaman, insanların boş zamanlarında tatmin edici dürtüleri ile faaliyetlere katılmaya istekli olmaları olarak tanımlanabilir (Tunçel, 1999). Birey tarafından başlangıçta amaçsız olarak gerçekleştirilen faaliyetler fikri olarak geliştirilen serbest zaman, kişinin boş zamanlarını değerlendirmek için veya bazı fiziksel, duygusal ve sosyal davranışlar için üstlendiği faaliyetler veya deneyimlerdir. Dolayısıyla boş zaman, kişisel tatmin ve mutluluğa doğru gelişen ve değişen bir duygudur. (Gültekin, 2008).

Karakucuk, eğlence tanımları arasında tam bir tanım yapmıştır. Bu tanıma göre boş zamanın amacı, yoğun bir iş yükünden, rutin bir yaşam tarzından veya çevrenin olumsuz etkilerinden tehdit edilen veya etkilenen kişilerin fiziksel ve zihinsel sağlıklarının yeniden kazanılması, korunması veya sürdürülmesinin yanı sıra eğlence ve zevk elde etmek amacıyla, faaliyetler, kişisel tatmin sağlama olarak tanımlanır ve gönüllü olarak, bireysel veya gruplar halinde, zaman, iş ve zorunlu ihtiyaçlar hariç, özerk ve bağımsız boş zamanlarında gerçekleştirilir (Karaküçük, 2005).

2.4. Rekreasyonun Özellikleri

İnsanların ilgilerine, dürtülerine, amaçlarına, katılım biçimlerine ve daha birçok faktöre bağlı olarak farklı yorumlara sahip olabilen boş zamanın özellikleri konusunda ortak

bir paydada bulunmak zordur. Ancak birçok araştırmacı tarafından kabul edilen eğlencenin bazı temel özelliklerinden bahsetmek mümkündür. Bunlar boş zaman etkinliklerini diğer etkinlik ve kavramlardan ayıran temel özelliklerdir. Karakucuk'a göre bu temel özellikler (Karaküçük, 2005). Bu özellikler şunlardır;

- ✓ Rekreasyon aktivitelerinin seçimi gönüllülük esasına göre yapılmalıdır.
- ✓ Rekreasyon, toplumsal değerlerle çelişmemeli, toplumun ahlaki ve etik değerleriyle uyumlu olmalıdır.
- ✓ Eğlence yaygın bir uygulamadır.
- ✓ Rekreasyon neşe ve mutluluk getiren bir aktivitedir.
- ✓ Rekreasyon, kişinin kendini ifade etmesine olanak sağlayan aktiviteleri içermelidir.
- ✓ Etkinlikler için süreklilik esastır.
- ✓ Boş zamanlarda eğlence yapılır.
- ✓ Her yaştan insanın etkinliklere katılmasına izin verilmelidir.
- ✓ Rekreasyonel faaliyetler için “girişimler” bireye bırakılmalıdır.
- ✓ Rekreasyon faaliyetleri her mevsim ve iklim koşulunda uygulanabilir olmalıdır.
- ✓ Eğlence aktivite gerektirir.
- ✓ Rekreasyon çok çeşitli aktiviteleri içerir.
- ✓ *Bir özgürlük hissi verir.*
- ✓ Her birey için amaca yönelik eğlence vardır.
- ✓ Rekreasyon faaliyetlerinin katılımcılar için sosyal ve kişisel faydalar yaratması beklenmektedir.
- ✓ Serbest zaman, bir aktiviteyi yaparken ikinci veya daha fazla aktivitenin keyfini çıkarma veya sürdürme fırsatı sunar.
- ✓ Profesyoneller tarafından gerçekleştirilen rekreasyon faaliyetleri.
- ✓ Rekreasyon faaliyetleri, planlı veya plansız becerili veya beceriksiz kişilerle veya örgütlenmemiş yerlerde gerçekleştirilebilir.
- ✓ Boş zaman, rekreasyonel faaliyetlere katılım sonucunda ortaya çıkan bir olgudur.

2.5. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon faaliyetleri, zamana, ortama göre farklı biçimlerde sınıflandırılmaktadır. Eğlenmek için; aktif veya pasif katılım, içeride veya dışarıda (şehir içi açık alanlar ve şehir dışındaki açık alanlar), amacı, kamusal, ticari, özel, doğal gönüllülük, tedavi edici, skolastik, özel, kültürel, sosyal, spor, göre sınıflandırılabilir. Turistik ve sanatsal amaçlara yöneliktir.

Bunların dışında eğlence; faaliyetlerin yerine ve amacına uygun; Ayrıca açık hava rekreasyonu, turist rekreasyonu, sağlık rekreasyonu, park rekreasyonu, rekreasyonel spor yönetimi, kampüs rekreasyonu, terapötik rekreasyon, kapalı rekreasyon ve kampüs açık hava rekreasyonu, işyeri eğlencesi ve hastanelerde rekreasyon olarak sınıflandırılabilir (Ardahan ve Lapa, 2011).

Eğlence grubunun cazip varlıkları, eğlence olaylarının katılımına neden olan hedefler, arzular, sevinçler, fiziksel tercihler haline gelmek üzere düzenlenebilir (Karaküçük, 2008).

Küçüktopuzlu (1991) rekreasyonu “orman rekreasyonu, pasif rekreasyon, ticari rekreasyon, sosyal rekreasyon, kırsal rekreasyon, estetik rekreasyon, entelektüel rekreasyon, aktif rekreasyonel eğlence, açık hava rekreasyonu, kapalı eğlence ve endüstriyel eğlence” gibi çeşitli şekillerde gruplandırmıştır. Pehlivanoglu (1986), bunun yerine boş zaman planlaması açısından önemli bir sınıflandırma sağlamıştır. bunları;

- ✓ Doku sınıflandırması (iç ve dış)
- ✓ *Yerel sınıflandırma (kentsel ve kırsal)*
- ✓ *Bağlamsal sınıflandırma (aktif ve pasif)*

Bunu kronolojik bir sınıflandırma olarak tanımlar (günlük ve tatil, "tatiller ise haftalık ve yıllık").

Yukarıdaki sınıflandırmaya ek olarak, boş zaman; çeşitli kriterlere göre, amaçlarına göre ve belirli davranışlara ve durgunluğa göre sınıflandırılır (Karaküçük, 2005).

Rekreasyonel faaliyetlerin amacına göre sınıflandırılması şu şekildedir;

- ✓ *Sanat*
- ✓ *Turizm*
- ✓ *Spor*
- ✓ *Toplum*
- ✓ *Kültür*
- ✓ *Eğlence*
- ✓ Rekreasyonel faaliyetlerin çeşitli kriterlere göre sınıflandırılması şu şekildedir;
- ✓ *Yaş değişkenine göre;*
- ✓ *Katılımcı sayısına bağlı olarak;*
- ✓ *Zamana göre;*
- ✓ *Kullanılan yere göre;*
- ✓ *Sosyolojik içeriğine göre;*
- ✓ Bazı faaliyet ve durgunluk durumlarına göre, özel işlevlerin veya işlevsel sınıflandırmalarının dikkate alınması aşağıdaki gibidir:

- ✓ *Orman rekreasyonu*
- ✓ *Fiziksel rekreasyon*
- ✓ *Estetik rekreasyon*
- ✓ *Uluslararası rekreasyon*
- ✓ *Sosyal rekreasyon*
- ✓ *Ticari rekreasyonu*

2.6. Rekreasyona İhtiyaç Duyulan Nedenler

Günümüzde insanlar yaşadıkları çevre ile hızla tüketen ve yaşayan bireyler haline gelmekte ve teknoloji giderek gelişmektedir. Bu durum psikolojik gerilemeye neden olur. İnsanların iş yoğunluğunun yanı sıra stres, yorgunluk, biyolojik değişiklikler, hareketsizliğin neden olduğu hastalıklar, psikolojik rahatsızlıklar, yorgunluk, yaşadıkları çevredeki yeşil alanların azalması, nüfus artışı, ekonomik kalkınma, sanayinin gelişmesi ile birlikte, makinelerin ve robotların kullanımı ve insan kaynaklarına olan talebin azalmasıyla birlikte çalışma saatlerinin artması ve işe ulaşımın kolaylaşması gibi tüm bu faktörler eğlenceye olan talebi artırdı (Akcan, 2010).

Hava kirliliği, gürültü rahatsızlığı, çok kalabalık ortamlar gibi pek çok olay her bireyde psikofizyolojik travmaya neden olmakta ve bu tereddüdü gidermek için rekreasyonel aktiviteler gereklidir. Bireysel rekreasyonel ihtiyaçların belirlenmesinde ve ihtiyaçların yayılmasında önemli olan faktörleri belirleyen birçok araştırmacıdan biri olan Torkildsen (2005), temel rekreasyon ihtiyaçlarını şu şekilde sınıflandırmıştır;

- ✓ Egzersiz ve fiziksel aktivite.
- ✓ Egemenlik (başkalarını kontrol etme veya engelleme)
- ✓ Kaçış ve fantezi, macera, rahatlama gibi yeni deneyimler
- ✓ Teşhis et ve tanımla
- ✓ *Yaratıcılık*
- ✓ Başkalarına hizmet et (gerekli)
- ✓ *Güvenlik*

Uyumlu sosyal etkileşim ve sorumluluk (etkileşim ve başkalarıyla birlikte olma)

2.6.1. Fiziksel İhtiyaçlar

Çeşitli çalışmalar, özellikle stres ve kardiyovasküler hastalıkları önlemede, fiziksel aktivite ile boş zamanları değerlendirmenin önemini vurgulamakta ve düzenli fiziksel aktivitenin kardiyovasküler hastalık, kalp krizi riskini azalttığını ve damar sağlığını sağladığını savunmaktadır. Ayrıca düzenli egzersiz yaptığınız sürece soğuk algınlığı ve gribe yakalanma riskinizin azaldığını ve bunun nedeninin de döngüsel strese maruz kalmaya tepki olarak bağışıklık sisteminin güçlendirilmesi olduğunu söylüyor (Loehr, 1999)

Örneğin düzenli fiziksel aktivite kalp krizi riskini azaltır ve atardamarların sağlıklı olmasını sağladığını (İkizler, 2002; Shinn, 2004), düzenli egzersiz, yaşam kalitesini artırarak kalp hastalarında bile sağlıklı yaşamın anahtarı olduğunu (Karadağ ve ark., 2007) vurgulayan birçok araştırma yapılmıştır. Fiziksel aktivitenin arttığı yerlerde tıbbi maliyetler azalır. Örneğin, Kanada Sağlık Sistemine göre yetişkinler arasında artan fiziksel aktivite, sağlık hizmetlerine daha az harcama yapılması anlamına gelir (Katzmarzyk ve ark., 2000).

2.6.2. Sosyal İhtiyaçlar

Torkildsen (2005), rekreasyonel faaliyetlerin bireylerin sosyal değerlerini artırmak için var olduğunu savunmaktadır. Bireysel refahı teşvik eden rekreasyonel faaliyetler sosyal rahatlama yaratır. Bu görüşe göre, rekreasyonel faaliyetler sosyal rahatlama, sosyal uyum ve yaşam kalitesini sağlamak ve iyileştirmek içindir. Birey boş zaman etkinliklerine katılarak kendini ifade etme fırsatları bulur, içinde bulunduğu gruba ait olma duygusu gelişir, sosyalleşmeye teşebbüs aşamasında olduğu söylenmelidir ki; rekreasyon, bireye hem fiziksel hem de duygusal olarak katkı sağlayan sosyal bir davranıştır.

2.6.3. Psikolojik İhtiyaçlar

Yararlı bir psikolojik durum, bir kişinin sağlığının bir tezahürüdür. Ruh sağlığı, kişinin kendisiyle ve çevreyle sürekli bir denge ve uyum içinde olmasıdır. (Emir, 2012). Günümüzde ailede, okulda, iş hayatında herkesin stresi ve sorunları sinir sistemini rahatsız edebilir, yorgunluğa neden olabilir ve direnci azaltabilir. Modern hayatın çeşitli stresörleri ortaya çıkar ve insanların bunlara tepkileri önemli ölçüde sıkıntı gösterir. İnsanlar bu tür baskılardan kurtulmak için farklı bir ortama adım atmak ve ruhlarını yeniden kazanmak isterler. Bu ortamlar onların dinlenmeleri, eğlenmeleri, değişim yaratmaları ve kendilerini yenilemeleri içindir (Tel, 2007).

2.6.4. Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı

İnsanların yeteneklerini keşfetmelerinin ve kendilerini keşfetmelerinin en iyi yolu denemektir. Başka bir deyişle, bu duruma ulaşmak, kişinin arzu ettiği veya keyif aldığı bir işi yapmasına bağlıdır. (Karaküçük, 2005). Kişisel gelişimin en önemli unsuru olarak kabul edilen eğlence, sosyal inşa vurgusu ile günümüzde vazgeçilmezdir (Müftügil, 1993). Tamamen kişisel istek ve eğilimler doğrultusunda gerçekleşir ve bu faaliyetler bir anlamda kişisel nitelikleri de ortaya çıkarabilir (Applebaum, 1997).

2.6.5. Duygusal İhtiyaçlar

İnsanların duygusal ihtiyaçlarını, en azından yukarıda belirtilen ihtiyaçları karşılamamanın yanı sıra rekreasyonel faaliyetlere katılma ihtiyacı ile ilgilenirler. Farklı kaynaklardan yapılan çok sayıda çalışmada bireylerin günlük yaşamlarında karşılaştıkları stresten fiziksel, sosyal ve duygusal olarak etkilendikleri tespit edilmiştir (Tolukan, 2010).

2.7. Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımı Etkileyen Faktörler

Aktivitelere katılmanın en önemli nedeni boş vakit geçirmek, iş dışında bir şeyler yapmak, arkadaşlarla sosyalleşmek, yeni deneyimler kazanmak, başarıma duygusu, parlak bir duygu yaratmak, sosyal faydalar elde etmek, vakit geçirmektir. (Ergül, 2008)

Ülkemizde üniversite öğrencilerinin spor yapabilmeleri, üniversitelerin bu yönde yatırım yapmasıyla doğru orantılıdır. Öğrenciler rekreasyonel etkinliklere katılırken birçok sorunla karşılaşmaktadır. Başlangıçta, yapı, donanım, altyapı, öğretim kadrosu vb. Sorunların geldiğini söyleyebiliriz. Öncelikle bu sorunları ortadan kaldırmak veya azaltmak ve daha fazla organizasyon yaparak onları spora yönlendirmek ve motive etmek gerekmektedir. Ayrıca gençlerimizin spor ortamını daha iyi anlamalarını ve takdir etmelerini ve boş zamanlarını yapıcı faaliyetlerle kullanmalarını sağlayacaktır (Yaman ve ark., 2004)

Boş zamanın kişisel bir özellik olduğu söylenebilir, çünkü insanlar boş zaman aktivitelerinden kendi istekleri çerçevesinde zevk alırlar (Kılbaş, 2001). Rekreasyon faaliyetleri, eğitime katkıda bulunmak, ekonomik ve kültürel kalkınmayı desteklemek, zihinsel ve fiziksel sağlığı iyileştirmek ve korumak ve sosyal açıdan uygun olmayan davranışları önlemek için de önemlidir (Özdağ, 1996).

2.8. Rekreasyona Katılımının Önündeki Engeller

Sosyal ve iş yaşamının her geçen gün insanlar üzerinde yarattığı fiziksel ve zihinsel aşınma ve yıpranmanın etkisiyle insan ihtiyaçları farklı yönlerle ve farklı ihtiyaçlara yönelmiş ve bu talep eğlenceye olan talebin artmasına neden olmuştur. Araştırmalar, insanların katıldığı tüm eğlence faaliyetlerinin fiziksel ve zihinsel sağlıklarını iyileştirmede ve korumada faydalı olduğunu göstermektedir. Herkes için önemli olan rekreasyonel etkinliklere katılımı sınırlayan engeller olduğunu biliyoruz (Karaküçük ve Gürbüz, 2007).

Bireysel faktörlerin önemi, bireyin psikolojik durumu ve tutumudur. Bireyin yeterlilik düzeyinin algılanması, etkinliğe karşı tutumu ve tüm etkinliğin algılanması ile ilgilidir. Kişilerarası faktörler, kişilerarası etkileşimlerin veya kişilerarası ilişkilerin ve faaliyetlerde bulunmak için bir ortak veya arkadaş bulmak, para ve zaman gibi faktörlerin sonucudur. Yapısal faktörler, boş zaman tercihleri ile katılım arasındaki ilişkiyi gösteren faktörlerdir. (Jackson ve Diğerleri, 1993).

Rekreasyon; XXI. yüzyılın kaygılı bireyleri için motivasyon aracı işleviyle giderek bir zorunluluk haline geliyor. (Özışık, 1998). Birden fazla araştırmada, rekreasyonel aktivitelerin sosyal ve bireysel sağlık üzerinde çok olumlu etkileri olduğu tespit edilmiştir. Rekreasyonel faaliyetlerde bulunmanın pozitif yönlerine karşın bireylerin farklı nedenler yöneliminde şahıslarına yönelik ciddi önem arz eden bu tarz etkinliklerde bulunmadıkları veya farklı engeller sebebiyle bulunamadıklarını dile getirebiliriz (Karaküçük, 2007).

Literatür araştırıldığında, bireylerin boş vakitlerinde içinde bulundukları rekreasyonel faaliyetlerin sağlıkları (ruhsal ve bedensel) için çok yararı olduğu göz önündedir. Yapılan çalışmalar bireylerin farklı sebeplerden ötürü kendilerince mühim bir faaliyette yer almadıklarını ve ya farklı nedenler sebebiyle engellendikleri ortaya çıkmaktadır (Alexandris ve Kyle, 2003).

Rekreasyonel faaliyetlere katılımın önündeki engeller bütüncül olarak düşünülmelidir. Serbest zaman, bireyin kültürel, sosyal ve ekonomik yapısı ile ilgili, bireyi monotonluktan kurtaran, hayal ettiği fırsatları değerlendiren, bağımsız ve kendiliğinden olarak işlev gören etkinliklerin tümüdür (Doğancılı, 2015).

Sosyal ve fiziki çevrenin değişmesiyle beraber toplumda stres düzeyi artmış, mutluluk seviyesi azalmış ve dolayısıyla toplumun sağlığı risk altına girmiştir. Rekreatif faaliyetlerin olumlu faydalarını göz önünde bulunduran bireyler mutluluk ve huzuru bulabilmek için faydası yapılan çeşitli araştırmalarla kanıtlanmış bu faaliyetlere iştirak 13 etmektedirler. Bu

denli fiziksel ve psikoloji problemlerin tamirine yardımcı olan rekreatif faaliyetlere bireylerin niçin katılmadıkları veya katılmada ne gibi engellerle karşılaştıkları ilgileri üzerlerine çekmiş ayrıca ilgililer aracılığıyla tahlil edilmiştir. Alexandris ve Carroll isimindeki bilim insanları ortaya koydukları çalışmalarında bu tür faaliyetlere katılamayan insanların birbirinden farklı nedenlerden ötürü böylesi bir engellenmeye maruz kaldıklarını tespit etmişlerdir. (Crawford ve Godbey, 1991).

Rekreasyon aktivitelerinin aktivasyonu, boş zaman engellerinin, öncelikle bireylerin algılanan boş zaman aktivitelerine uyum sağlamalarını engelleyen engeller veya inhibitörler olarak, arzu edilen bir rekreasyonel aktivite ile bağlantı kurmanın mutlak engelleri olarak kabul edildiği aşamadır. Engeller varsa katılmamaya neden olur; engellerle karşılaşmak sürtüşmelere neden olabilir ve katılımı engelleyebilir. Birlikte ele alındığında, sonuçlar insanımsıların engelli olsalar bile kendi seçtikleri eğlence etkinliklerine katılabileceklerini gösteriyor (Jackson, 1988).

Bireyin boş zaman engeli algısının, çeşitli etkinlikler için süreyi azaltma veya kısaltma kararında önemli bir rol oynadığı bulunmuştur. Rekreasyonel engellerin, tercihlerin oluşumu, herhangi bir zamanda rekreasyonel faaliyetlerin tatminini ve algılanan faydalarını etkiler (Walker, 2005).

Tezcan, yaşadığımız ülkede gençlik eğlence faaliyetlerinin önündeki engellerden biri; Kaynak bulamama, katılamama, gerekli eğitimin sağlanamaması gibi olayların rol oynadığını söylüyor (Tezcan, 1985).

Lise ve üniversite gençleri üzerinde yapılan araştırmalarda, genç yetişkinlerin boş zamanlarını nasıl kullanacaklarını bilmedikleri veya verimsiz faaliyetlerde bulunmadıkları, ancak mümkünse çeşitli olumlu faaliyetlere katılmaya istekli oldukları ortaya çıktı (Demir, 2003).

Karakucuk ve Gürbüz'ün (2007) çalışmasında çoğu kişinin boş zamanının olmadığını ve bu konuda zorlandıklarını görebiliriz. Bu farklılığın kadınlardan kaynaklandığını ve öğretim elemanlarının etkinliklere katılımdan erkek öğretim elemanlarına göre daha fazla etkilendiğini tespit edilmiştir. Kaya'ya (2011) göre; Araştırmada öğrencilerin en sevdikleri etkinliklerin müzik dinlemek, internette vakit geçirmek ve spor yapmak, kitap okumak ve en az sinema ve tiyatroya gitmek olduğu belirlendi. Bu durumun nedenleri, üniversite donanımlarının yetersizliği ve grup etkinliklerinin kısıtlı olması, teknolojinin gelişmesi ve toplumda müziğe erişimin kolaylaşması ile birlikte müzik çararların yaygınlaşması, dijital ortamdan kaynaklanabilir.

Balcı (2003), araştırmasında gelişmiş ÷lkelerde boş zaman değerlendirmesinde çeşitli k÷lt÷rel ve mesleki etkinliklerin ön planda olduğunu, gelişmiş ÷lkelerde, az gelişmiş ve gelişmekte olan ÷lkelerde boş zaman değerlendirmesinde spor faaliyetlerinin ilk sırada yer aldığını belirtmiştir. Rekreasyonel etkinliklerde problemler hakkında d÷şünme ile içsel ve dışsal güdü ve güdülerin düzeyi arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için yapılan bilimsel araştırmaların eksikliklerinin giderilmesinde motivasyonun büyük önem taşıdığı ortaya konmuştur. (Alexandris ve Carroll, 1997).

III. BÖLÜM

3. ARAŞTIRMA MATERYAL VE YÖNTEMLERİ

3.1 Araştırma modeli

Araştırmada, var olan durumu sorgulayan betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama yöntemi uygulanmıştır. Bu tarama modelleri, geçmişteki veya mevcut bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırmalar için uygun bir modeldir.

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; 2020-2021 güz yarı yılında aktif olarak çalışan 276 lise öğretmeninden oluşmaktadır. Lise Öğretmenlerinin sayısı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün resmi web sitesinden alınmıştır. Araştırmanın örneklemini ise Siirt Kurtalan İlçesinde çalışan öğretmenlerden seçilen ve araştırmaya gönüllülük esasıyla 54 bayan ve 58 erkek öğretmenden oluşan toplam 112 öğretmen oluşmaktadır. İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden Gerekli izin alınmıştır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak Gürbüz ve ark. (2012), Alexandris ve Carroll (1997), “Leisure Barriers tarafından geliştirilen Scale-18 (CIS)” kullanılmıştır.

18 maddelik ölçekte;

1.Birey Psikolojisi

2.Bilgi Eksikliği

3.Tesis

4.Arkadaş Eksikliği

5.Zaman

6.İlgi Eksikliği gibi 6 Alt Boyut Belirlenmiştir.

Ölçekte yer alan ifadeler

Kesinlikle Önemsiz (1)

Önemsiz (2)

Önemli (3)

Çok Önemli (4) şeklinde 4'lü Likert tipli olarak derecelendirilmiştir.

Ölçek maddelerinden elde edilen bulguların yorumlanmasında;

1,00-1,75: kesinlikle önemsiz

1,76, 2,50: önemsiz

2,51-3,25: önemli

3,26-4,00: çok önemli şeklinde değerlendirilmiştir.

Çalışmada hesaplanan Cronbach iç tutarlılık alfa katsayısı alt boyutlarda 0.69 ile 0.79 arasında değişmekte olup toplamda ise 0.84 olduğu ve ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerinin istatistiksel analizi spss 22 paket programı kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediği tek örneklem Kolmogorov smirnov normallik testi ile incelenmiş, bütün alt boyutlarda verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir. Bu kapsamda verilerin analizinde betimsel istatistiksel tekniklerin yanı sıra parametrik olmayan testlerden Mann WhitneyU ve Kruskall WallisH testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi için $p < 0,05$ değeri alınmıştır.

IV. BÖLÜM

4. ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Bu bölümde araştırmada elde edilen veriler tablo halinde verilmiş ve tabloların analizi yapılmıştır.

Tablo 1: Araştırmaya Katılan Lise Öğretmenlerinin Demografik Bilgileri

	Grup	N	%
1. Cinsiyet	Kadın	54	48,2
	Erkek	58	51,8
2.Yaş	18-22	26	23,2
	23-27	44	39,3
	28-32	36	26,8
	33 ve Üssü	12	10,7
3.Medeni Durum	Evli	29	25,9
	Bekâr	83	74,1
4.Eğitim Durumu	Lisans	106	94,6
	Yüksek Lisans	6	5,4
5.Meslekteki Çalışma Yılınız	1-3 Yıl arası	70	62,5
	4-6 Yıl arası	27	24,1
	7-9 Yıl arası	9	8,0
	10 Yıl ve Üssü	6	5,4
6.Boş Zaman Sizin İçin Ne Anlama Geliyor	Aile ile geçirilen zaman	44	39,3
	Yorgunluk(dinlenme)	9	8,0
	Zaman Yetersizliği	9	8,0
	Diğer	50	44,7
7.Boş Zamanınızı	Evet	98	87,5

Değerlendiriyor musunuz?	Hayır	14	12,5
Toplam		112	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi, katılımcıların 54'u (% 48,2) kadın, 58'i (% 51,8) erkektir. Yaş değişkenine bakıldığında, katılımcıların 26'sı (% 23,2) 18-22 yaş aralığının da, 44'ü (% 39,3) 23-27 yaş aralığında, 36'sı (% 26,8) 28-32 yaş aralığında ve 12'si (% 10,7) 33 ve üstüdür. Medeni durum değişkenine bakıldığında 29'u (% 25,9) evli iken, 83'ü (% 74,1) bekârdır. Eğitim durumu değişkenine göre 106'sı (% 94,6) lisans, 6'sı (% 5,4) yüksek lisans mezunudur. Meslekteki çalışma süresine bakıldığında 1-3 yıl arası 70 (% 62,5), 4-6 yıl arası 27 (% 24,1), 7-9 yıl arası 9 (% 8,0) , 10 yıl ve üstü 6 (% 5,4) çalışma süresi mevcuttur. Boş zaman sizin için ne anlama geliyor sorusuna cevaben 44'ü (% 39,3) Aile ile geçirilen zaman, 9'u (% 8,0) yorgunluk (dinlenme), 9'u (% 8,0) zaman yetersizliği ve 50'si (% 44,7) Diğer seçenekleri seçmiştir. Boş zamanınızı değerlendiriyor musunuz? Sorusuna cevaben katılımcıların 98'i (% 87,5) evet derken, 14'ü (% 12,5) hayır demiştir.

Tablo 2: Ölçeklerden elde edilen puanların güvenirliğine ilişkin sonuçlar

Ölçek	N	Cronbach Alpha (α)
Boş zaman engelleri ölçeği	18	0,515
1.Birey Psikolojisi	3	0,487
2.Bilgi Eksikliği	3	0,384
3.Tesis / Hizmet	3	0,405
4.Arkadaş Eksikliği	3	0,454
5.Zaman	3	0,539
6.İlgi Eksikliği	3	0,521

Tablo 2'de, Boş zaman engelleri ölçeği ve alt faktörleri elde edilen ait Cronbach Alpha (α) güvenirlik katsayısı sırada 0.38 ile 0.53 arasında değişmektedir. Elde edilen bu değerler ölçeğin geneli ve alt faktörlerinden elde edilen puanların olumsuz durumda ve güvenirliğe sahip olmadığını gösteriyor.

Tablo 3: Araştırmaya Katılan Lise Öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin alt boyut düzeyleri

Boş Zamanları Değerlendirme Engelleri	n	min	max	x	s
Alt Boyutlar					
1.Birey Psikolojisi	112	1,33	4,00	2,87	0,73
2.Bilgi Eksikliği	112	1,00	4,00	3,19	0,67
3.Tesis / Hizmet	112	1,33	4,00	3,26	0,60
4.Arkadaş Eksikliği	112	1,00	4,00	2,51	0,73
5.Zaman	112	1,00	4,00	3,11	0,57
6.İlgi Eksikliği	112	1,00	4,00	2,75	0,67
Boş zaman engelleri ölçeğinin geneli	112	6,66	24,00	17,69	3,97

Tablo 3’te, Elde edilen bulgulara göre, ölçeğin bulunduğu ve 4'lü likert olarak puanlanan 18 maddeden elde edilen min. puan 6,66 iken, mak. puan 24,00 ve ort. puan ise $X=17,69$ ’dur.

Bu sonuçlar neticesinde, boş zaman engelleri ölçeğinin ortalaması altında puan aldıkları görülüyor. Genel olarak boş zamanlarını engelleyen faktörlerini olduğuna dair görüşler vardır. Birey Psikolojisi ($X=2,87$), serbest zaman ile ilgili bilgi eksikliği ($X=3,19$), Tesislerin eksikliği ($X=2,96$), serbest zaman değerlendirmek arkadaş eksikliği ($X=2,51$), yeterli zaman bulamama ($X=3,11$) ve ilgi eksikliği ($X=2,75$) etkili oluyor.

Tablo 4: Lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Cinsiyet	N	S.O.	S.T.	U	P
1.Birey Psikolojisi	Kadın	54	52,19	2818,50	1333,500	0,17
	Erkek	58	60,51	3509,50		
2.Bilgi Eksikliği	Kadın	54	57,03	3079,50	1537,500	0,86
	Erkek	58	56,01	3248,50		
3.Tesis / Hizmet	Kadın	54	53,30	2878,00	1393,00	0,30
	Erkek	58	59,48	3450,00		

4.Arkadaş Eksikliği	Kadın	54	53,53	2890,50	1405,500	0,34
	Erkek	58	59,27	3437,50		
5.Zaman	Kadın	54	55,19	2980,50	1495,500	0,67
	Erkek	58	57,72	3347,50		
6.İlgi Eksikliği	Kadın	54	56,56	3054,50	1562,500	0,98
	Erkek	58	56,54	3273,50		

Lise öğretmenlerinin cinsiyeti için serbest zaman değerlendirme engellerinin Mann WhitneyU testi sonucu tespit edilmiştir. Bu sonuca göre lise öğretmenlerinin karşılaştıkları boş zaman engellerinin tüm alt boyutlarda cinsiyet açısından değişmediği saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 5: Lise öğretmenlerinin medeni durum değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Medeni Durum	N	S.O.	S.T.	U	P
1.Birey Psikolojisi	*Evli	29	45,09	1307,50	872,500	0,02
	*Bekâr	83	60,49	5020,50		
2.Bilgi Eksikliği	Evli	29	59,93	1738,00	1104,000	0,50
	Bekâr	83	55,30	4590,00		
3.Tesis / Hizmet	Evli	29	48,98	1420,50	985,500	0,14
	Bekâr	83	59,13	4907,50		
4.Arkadaş Eksikliği	Evli	29	54,45	1579,00	1144,000	0,68
	Bekâr	83	57,22	4749,00		
5.Zaman	Evli	29	53,09	1539,50	1104,500	0,50
	Bekâr	83	57,69	4788,50		
6.İlgi Eksikliği	Evli	29	65,60	1902,50	939,500	0,07
	Bekâr	83	53,32	4425,50		

* $p<0,05$

Lise öğretmenlerinin medeni durum açısından boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları verilmiştir. Alt boyutlar incelendiğinde medeni duruma göre lise öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engellerinin bilgi eksikliği, tesis/hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlı olarak değişmediği ($p>0,05$), birey psikolojisi alt boyutunda ise anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6: Lise öğretmenlerinin Eğitim Düzeyi değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	S.O.	S.T.	U	P
1.Birey Psikolojisi	Lisans	106	56,85	6026,50	280,500	0,62
	Yüksek lisans	6	50,25	301,50		
2.Bilgi Eksikliği	Lisans	106	56,87	6028,50	278,500	0,60
	Yüksek lisans	6	49,92	299,50		
3.Tesis / Hizmet	Lisans	106	56,48	5987,00	316,000	0,97
	Yüksek lisans	6	56,83	341,00		
4.Arkadaş Eksikliği	Lisans	106	56,39	5977,00	306,000	0,87
	Yüksek lisans	6	58,50	351,00		
5.Zaman	Lisans	106	57,16	6059,00	248,000	0,38
	Yüksek lisans	6	44,83	269,00		
6.İlgi Eksikliği	Lisans	106	55,38	5870,50	199,500	0,12
	Yüksek lisans	6	76,25	457,50		

Lise öğretmenlerinin eğitim durumu değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi sonuçları verilmiştir. Lise öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri eğitim durumu değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 7: Lise öğretmenlerinin artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin görüşlerinin Mann Whitney-U testi sonuçları

	Arta Kalan	N	S.O.	S.T.	U	P
	Boş Zaman					

1.Birey Psikolojisi	Evet	98	54,34	5325,50	474,500	0,06
	Hayır	14	71,61	1002,50		
2.Bilgi Eksikliği	Evet	98	57,92	5676,50	546,500	0,21
	Hayır	14	46,54	651,50		
3.Tesis / Hizmet	Evet	98	56,24	5511,50	660,500	0,81
	Hayır	14	58,32	816,50		
4.Arkadaş Eksikliği	Evet	98	55,06	5395,50	544,500	0,20
	Hayır	14	66,61	932,50		
5.Zaman	Evet	98	57,52	5636,50	586,500	0,37
	Hayır	14	49,39	691,50		
6.İlgi Eksikliği	Evet	98	56,47	5534,00	683,000	0,97
	Hayır	14	56,71	794,00		

Lise öğretmenlerinin işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine ilişkin görüşlerinin Mann Whitney-U testi sonuçları verilmiştir. Lise öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri, boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmediklerine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 8: Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

	Yaş	n	s.o.	Ki-Kare	df	p
1.Birey Psikolojisi	18-22	26	55,48	3,13	3	0,37
	23-27	44	62,39			
	28-32	30	48,98			
	33 ve Üssü	12	55,92			
2.Bilgi Eksikliği	18-22	26	53,00	1,72	3	0,63
	23-27	44	56,00			
	28-32	30	62,47			
	33 ve Üssü	12	51,00			

3.Tesis / Hizmet	18-22	26	53,17	0,67	3	0,87
	23-27	44	58,73			
	28-32	30	54,92			
	33 ve Üssü	12	59,50			
4.Arkadaş Eksikliği	18-22	26	67,75	6,70	3	0,08
	23-27	44	53,49			
	28-32	30	57,65			
	33 ve Üssü	12	40,29			
5.Zaman	18-22	26	54,67	1,04	3	0,78
	23-27	44	60,25			
	28-32	30	54,28			
	33 ve Üssü	12	52,25			
6.İlgi Eksikliği	18-22	26	49,98	3,88	3	0,27
	23-27	44	55,53			
	28-32	30	57,42			
	33 ve Üssü	12	71,88			

Lise öğretmenlerinin yaş değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları verilmiştir. Lise öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri yaş değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 9: Lise öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskall Wallis-H testi sonuçları

	Meslek Yılı	n	s.o.	Ki-Kare	df	p
1.Birey Psikolojisi	1-3 Yıl arası	70	55,61	1,09	3	0,77
	4-6 Yıl arası	27	61,48			
	7-9 Yıl arası	9	53,28			
	10 Yıl ve Üssü	6	49,25			

2.Bilgi Eksikliği	1-3 Yıl arası	70	56,74	6,24	3	0,10
	4-6 Yıl arası	27	65,24			
	7-9 Yıl arası	9	38,56			
	10 Yıl ve Üssü	6	41,25			
3.Tesis / Hizmet	1-3 Yıl arası	70	54,12	7,18	3	0,06
	4-6 Yıl arası	27	65,63			
	7-9 Yıl arası	9	37,44			
	10 Yıl ve Üssü	6	71,75			
4.Arkadaş Eksikliği	* 1-3 Yıl arası	70	61,17	8,31	3	0,04
	4-6 Yıl arası	27	53,96			
	* 7-9 Yıl arası	9	28,00			
	10 Yıl ve Üssü	6	54,67			
5.Zaman	1-3 Yıl arası	70	57,59	1,90	3	0,59
	4-6 Yıl arası	27	59,44			
	7-9 Yıl arası	9	46,11			
	10 Yıl ve Üssü	6	46,08			
6.İlgi Eksikliği	1-3 Yıl arası	70	51,67	5,82	3	0,12
	4-6 Yıl arası	27	61,41			
	7-9 Yıl arası	9	76,56			
	10 Yıl ve Üssü	6	60,67			

*p<0,05

Lise öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları verilmiştir. Lise öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin sadece arkadaş eksikliği alt boyutunda anlamlı bir şekilde değiştiği ve bu değişikliğin post hoc testiyle *1-3 yıl ile *7-9 yıl arasında olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin diğer alt boyutlarda anlamlı bir şekilde değişmediği tespit edilmiştir.

Tablo 10: Lise öğretmenlerinin Boş Zaman değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları

	Boş zaman sizin için ne anlama geliyor	n	s.o.	Ki-Kare	df	p
1.Birey Psikolojisi	Aile ile geçirilen zaman	44	57,14	0,81	3	0,84
	Yorgunluk(dinlenme)	9	56,22			
	Zaman Yetersizliği	9	64,83			
	Diğer	50	54,49			
2.Bilgi Eksikliği	Aile ile geçirilen zaman	44	57,13	2,35	3	0,50
	Yorgunluk(dinlenme)	9	41,83			
	Zaman Yetersizliği	9	63,22			
	Diğer	50	57,38			
3.Tesis / Hizmet	Aile ile geçirilen zaman	44	61,19	3,92	3	0,26
	Yorgunluk(dinlenme)	9	51,33			
	Zaman Yetersizliği	9	68,67			
	Diğer	50	51,11			
4.Arkadaş Eksikliği	Aile ile geçirilen zaman	44	60,83	7,48	3	0,058
	Yorgunluk(dinlenme)	9	47,72			
	Zaman Yetersizliği	9	30,94			
	Diğer	50	58,87			
5.Zaman	Aile ile geçirilen zaman	44	53,78	2,93	3	0,40
	Yorgunluk(dinlenme)	9	45,22			
	Zaman Yetersizliği	9	52,17			
	Diğer	50	61,70			
6.İlgi Eksikliği	Aile ile geçirilen zaman	44	60,18	1,68	3	0,61
	Yorgunluk(dinlenme)	9	46,11			
	Zaman Yetersizliği	9	58,22			
	Diğer	50	54,82			

Lise öğretmenlerinin Boş zaman sizin için ne anlama geliyor sorusu değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Kruskal Wallis-H testi sonuçları verilmiştir. Lise öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri Boş zaman sizin için ne anlama geliyor değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir ($p>0,05$).

V. BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Siirt İlinin Kurtalan ilçesine bağlı liselerde görev yapmakta olan her branştan öğretmenlerin serbest zamanlarının engel düzeylerinin demografik değişkenler açısından sonuçlar şekildedir;

Araştırmanın lise öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre serbest zamanlarını değerlendirme engellerinin sonuçlarına bakıldığında çalışan bayan ve erkek lise öğretmenlerinin serbest zaman kullanımında karşılaştıkları bütün alt bileşenlerde cinsiyet açısından bir farklılık göstermemiştir. Çalışmamıza benzer literatür taramasında, Ok (2019), üniversite idari personelinin rekreatif faaliyetlere katılımında engel olan faktörleri cinsiyet değişkenine göre bütün alt boyutlarında cinsiyet değişkenine göre, eğitim durumu değişkenine göre, yaş durumu değişkenine göre, mesleki kıdem değişkenine göre ve işlerinden artan boş zamanlarını değerlendirip değerlendirmedikleri değişkenleri değişkenine göre anlamlı olarak değişmediği tespit edilmiştir. Lakot (2015), beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarında boş zaman ve engelleri araştırmasında sonuçlara göre katılımcılar BZAÖ'nden aldıkları puanların cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Dorul (2017), yaptığı “Milli eğitimde görev yapan öğretmenlerin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarının ve rekreasyonel engellerin sınanması” başlıklı çalışmasında, katılımcılar tarafından benimsenen sürenin, erkeklerin bunu bu kategoriden ziyade bir engel olarak gördüğü sonucuna ulaşmıştır. Erkeklerin diğer alt boyutlarda daha yüksek puan almasına rağmen sonuçların hiçbirinin istatistiksel olarak anlamlı bulunmadığını belirlemiştir. Dalay (2018) yapmış olduğu çalışmada; Akademik personelin rekreasyonel etkinliklere katılımını engelleme ile ilgili alt boyutların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığını bulmuşlardır. Cinsiyet boyutunda yukarıda bahsi geçen çalışmalar ile araştırmamız sonuçları arasında paralellik bulunurken öte yandan benzer araştırmalardan bazılarının sonuçlarında ise çalışmamız ile paralellik söz konusu değildir. Bu çalışmalardan bazıları şu şekildedir:

Sabancı (2016), akademisyenlerin rekreasyonel etkinliklerde bulunmalarında engel teşkil eden unsurların tespiti cinsiyet değişkenine göre öğretim elemanlarının, boş zaman engelleri ölçeği, tesis yetersizliği alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bunun yanı sıra Çavdar (2019), Araştırmasında lise

öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılma eğilimlerini ve rekreasyonel etkinliklere katılmalarını engelleyen faktörleri adlı çalışmada BZEÖ cinsiyet açısından değerlendirildiğinde, bilgi eksikliği, tesis, zaman alt boyutları açısından anlamlı bir farkın olduğu belirlenmiştir. Kurar ve Baltacı, (2014), Kara ve ark, (2011) araştırmalarında boş zaman alışkanlıklarında cinsiyet varyasyonunda olumlu değişiklikler olduğunu saptamışlar. Bunların dışında; Moccia (2000), Altergoot ve McCreedy (1993) araştırmalarında rekreasyonel aktivite seçiminde cinsiyet değişkeninin önemli olduğu sonucuna varmışlardır. Bu çalışmalar cinsiyet değişkenine ilişkin çalışmamız sonuçları ile örtüşmemektedir.

Sonuçlarımızın diğeri medeni durum değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin alt boyutlar incelendiğinde medeni duruma göre lise öğretmenlerinin serbest zaman engellerini değerlendirmede bilgi eksikliği, tesis / hizmet, arkadaş eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutları anlamlılık açısından değişmemektedir, birey psikolojisi alt boyutunda ise anlamlılık açısından farklılık olduğu saptanmıştır. Medeni durum tablosu detaylı incelendiğinde belar öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme engellerini, evli öğretmenlere göre tesisi/hizmet eksikliği alt boyutunda daha önemli gördükleri saptanmıştır. Çalışmamıza paralel olarak, Ok (2019), medeni duruma bazında idari personelin serbest zaman kullanması önündeki engeller birey psikolojisi, tesis/hizmetler, arkadaşın eksikliği, zaman ve ilgi eksikliği alt boyutlarında anlamlılık açısından değişmediği ancak bilgi eksikliği alt boyutunda anlamlı olarak değiştiği sonucuna ulaşmıştır. Dalay (2018) çalışmada akademisyenlerin etkinliklere katılmalarını engelleyen unsurlara ilişkin alt boyutların üniversitenin etkinlik alanlarından faydalanma durumuna göre karşılaştırılmasında, istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Buda yaptığımız çalışma ile paralellik göstermektedir. Yaşartürk vd(2016), Sedanter kadınlarla yaptıkları araştırmada evli bayanların tüm alt boyutlarında bekarlardan yüksek ortalamaya ulaştıkları ve boş zaman alt boyutunun ilk sırada yer aldığı, birey psikolojisi, bilgi eksikliği, tesis ve zaman alt boyutları arasındaki farkın anlamlı olduğu görülmesi nedeniyle çalışmamızla aynı sonuçlar alındığından bahs edilemez.

Çalışmamızın diğeri bir bulgusu olan yaş durum değişkenine göre lise öğretmenlerinin serbest zamanını değerlendirmenin önündeki engeller, yaş değişkenine göre tüm alt bileşenlerde anlamlı olarak değişmemektedir. Benzer çalışmalarda; Çelik (2014) Ankara Polis Kolejinde öğrenim gören öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine olan tutumlarını araştırmak amacıyla yaptığı çalışmada yaş gruplarına göre serbest zaman tutumlarına ilişkin bulgulara bakıldığında davranışsal alt boyut puanları düzeyinde anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Dalay (2018), akademik personelin rekreasyonel etkinliklere katılımını

engellemeye ilişkin alt boyutların yaş grupları arasında karşılaştırılmasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığını saptanmıştır. Uzun (2019), öğretmen adaylarının rekreasyonel etkinliklere katılımlarını engelleyen faktörleri belirlemeye yönelik ile ilgili araştırmasında tespit ettiği sonuç ise; yaş değişkenine göre serbest zaman engelleri ölçeği puanları farklılık göstermemiştir. Şen (2019) Serbest Zaman Engelleri Ölçeği yaş değişkeni açısından incelendiğinde, serbest zaman engelleri ile öğretmenlerin yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptanmaktadır. Ok (2019) araştırmasında yaş değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmediğini saptamıştır. Yukardaki çalışmalar ile bizim çalışmamız arasında serbest zamanlarını değerlendirme engelleri yaş değişkenine paralellik bulunurken gerek yurt içi gerekse yurt dışında yapılan benzer çalışmalardan bazıları ile paralellik göstermemektedir. Literatürde yer alan bu çalışmalardan bazıları sıralarsak bunlar; Türker ve ark (2016), araştırmalarında, serbest zaman etkinliklerine katılma yaş değişkeninin önemli olduğunu belirtmiştir. Sabancı (2016) yaptığı çalışmada akademisyenlerin serbest zaman engelleri ölçeği alt boyutlarına ait ortalamalarının yaş değişkenine göre karşılaştırılmasında, yaş değişkeniyle akademisyenlerin, boş zaman engelleri ölçeği, birey psikolojisi, bilgi eksikliği, arkadaş eksikliği alt boyutuna ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde değişmediğini; zaman ve ilgi eksikliği, ulaşım sorunu ve tesis yetersizliği alt boyutlarına ait puan ortalamalarının anlamlı düzeyde farklılaştığını göstermiştir. Alexandris and Carroll (1997), tarafından yapılan çalışmada da serbest zaman engeli algının yaşa göre farklılaştığı tespit edilmiştir. Emir (2012)' in yaptığı çalışmada; serbest zaman engellerine ait bulgularda yaş değişkenine göre anlamlı farklılık bulunmuştur. Polat (2017) yaptığı çalışmada; yaş değişkenine göre arkadaş eksikliği, bilgi eksikliği, birey psikolojisi ve tesis yetersizliği alt boyutlarında anlamlı farklılıklar belirlenmiştir.

Yaş faktörünün serbest zaman faaliyetlerine katılmayı etkileyen önemli etkenlerden olması nedeniyle her yaş grubunun katılmış olduğu çalışmada bireylerin kendi yaş gruplarına kültürel çevrelerine göre ve ekonomik durumlarına göre katılmış oldukları serbest zamanlarını değerlendirmelerinde farklılar olmasının normal olduğunu söyleyebiliriz.

Çalışmamızın lise öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme engellerinin mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin sadece arkadaş eksikliği alt boyutunda anlamlı bir şekilde değiştiği ve bu değişikliğin post hoc testiyle *1-3 yıl ile *7-9 yıl arasında olduğu tespit edilmiştir. Mesleki kıdem değişkenine göre boş zamanlarını değerlendirme engellerinin diğer alt boyutlarda anlamlı bir şekilde değişmediği tespit edilmiştir. Yine benzer çalışmalarda, Şen (2019) çalışması ile bizim çalışmamız arasında kısmen benzerlik göstermektedir. Torkildsen'in boş zaman ve rahatlama (2005)

araştırmasında, çalışma yılının insanların boş zaman etkinliklerine katılımı üzerinde önemli bir etkisi olduğu bulunmuştur. Ok (2019) Nitekim idari personelin serbest zaman kullanmalarının önündeki engeller, kariyer kıdemi değişkenine bağlı olarak her açıdan önemli ölçüde değişmemektedir. Türker ve diğerleri (2016) yaptıkları çalışmada, katılımcıların mesleki değişkenlerinin rekreasyonel etkinliklere katılımında anlamlı bir fark yaratmadığı sonucuna varmıştır. Robinson ve Godbey (1997) tarafından yapılan araştırmaya göre, en olumlu aktiviteler çalışma yılı ile boş zaman aktivite eğrisi arasında bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Çolakoğlu'nun (2005) üniversite hocalarının boş zaman alışkanlıklarını belirlemeye yönelik araştırmasında, profesörlerin çok fazla mesai yaptıkları, boş zaman etkinliklerine fazla zaman ayıramadıkları ve çeşitli etkinliklere ortam ve koşullar uygunsa katılabildikleri belirlenmiştir. İnsanların yaptıkları işlere kıdem yıllarının fazla olması bireylerin yaş ortalamalarının yükselmesine neden olduğu ve buna paralel olarak yaş arttıkça insanların kendileri aileleri ve çevreleri ile etkileşimin arttığı bunun yanında kendilerine serbest zaman yaratamadıkları gibi serbest zamanı olan bireylerinde akranları tarafından arkadaş eksikliği söyleyebiliriz.

Çalışmamızda lise öğretmenlerinin Boş zaman sizin için ne anlama geliyor sorusu değişkenine göre boş zaman değerlendirme engellerinin değişkenine göre tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmediği saptanmıştır. Boş zaman kavramında aile ile geçirilen zamanın yer aldığı görülür: Önceleri gerçek ve gerçek olmayan diye ayrılan boş zaman, daha sonra kısmi-yarı boş zaman olarak adlandırıldı ve bu zaman dilimi aile ile geçirilen, profesyonel aktivitelerde bulunulan ya da farklı sosyal aktiviteler içeren zaman dilimi olarak adlandırılmıştır (Çoruh, 2013).

Bulgularımızdan lise öğretmenlerinin işten arta kalan boş zamanlarını değerlendirmeyi düşünmelerine bağlı olarak her açıdan anlamlı bir şekilde değişmemiştir. Araştırmamızın son bulgusu olan lise öğretmenlerinin eğitim durumu değişkeni açısından boş zamanlarını değerlendirme engellerinin Mann Whitney-U testi yapılmış ve test sonucunda lise öğretmenlerinin boş zamanlarını değerlendirme engelleri eğitim durumu değişkeni açısından tüm alt boyutlarda anlamlı olarak değişmemektedir. Ok (2019) İdari personel tarafından serbest zaman kullanımının önündeki engellerin, boş zaman kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın eğitim düzeyinin tüm alt boyutlarında önemli ölçüde değişmediği sonucuna varılmıştır. Lee ve Bhargava (2004) tarafından yapılan çalışmanın sonuçlarına göre, istihdam durumu rekreasyonel etkinliklere katılımın önemli belirleyicilerinden biridir ve artan konumla katılımın arttığı tespit edilmiştir. Öztürk'te (2013), sanayi sektöründe çalışanların eğitim

düzeyinin artmasıyla birlikte boş zaman etkinliklerine katılımın daha olumlu olduğunu ve daha ilgili olduklarını tespit etmiştir. Şen (2019), Ok (2019) çalışmaları çalışmamız ile paralellik gösterirken diğer çalışmalar ile bulgularımızın sonuçları örtüşmemektedir.

Yapmış olduğumuz çalışma ile literatürde yapılmış çalışmaların sonuçlarını incelediğimizde sonuçların büyük çoğunluğunun paralellik gösterdiğini görmekteyiz.

Sonuç olarak; Çalışmamızda elde edilen bulgular neticesinde, bireylerin rekreasyonel etkinliklere eğilimleri ve rekreasyonel faaliyetlere katılımlarına engel olan unsurların kişilerin yer, zaman, tesis/hizmet gibi farklı sebepler ile cinsiyet, yaş, medeni duruma göre farklılık göstermediği anlaşılmıştır.

5.1. Öneriler

- ✓ Bireylerin serbest zamanlarını değerlendirmelerinin aslında onlara hem psikolojik olarak hemde bedensel olarak iyi geleceği konusunda eğitimler verilmeli ve bunlar kamu spotları ve sanatçılar ile de desteklenmeli
- ✓ İlkokuldan üniversite eğitimine kadar rekreatif faaliyetler konusunda seçmeli olarak veya beden eğitimi derslerde buna değinilmesi için müfredat geliştirilebilir
- ✓ Milli Eğitim Bakanlığı tarafından tüm eğitim seviyesindeki okullarda rekretif faaliyetler için alanlar oluşturulmalı.
- ✓ Milli Eğitim Bakanlığı tarafından gerek öğretmenlerin gerekse öğrencilerinde ve velilerinde dahil olacağı şekilde projeler geliştirilmeli ve halk eğitim bünyesinde bu tür kursların açılmasına önem verilmelidir.
- ✓ Okullarda gerek spor aletleri gerekse el sanatlarına yönelik atölyeler resim kursları vb. kurslar açılmasının desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

Ağduman, F. (2014), Üniversite öğrencilerinin boş zaman motivasyon ve tatminlerinin incelenmesi (Yayınlanmamış doktora tezi). *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Erzurum.

Akcan, Z.B. (2010), Çalışan ve çalışmayan kadınların rekreatif etkinliklerden sportif faaliyetlere katılım düzeylerinin araştırılması (Muğla ili örneği). (Yüksek lisans tezi), Kütahya Dumlupınar Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Alexandris, K. & Carroll, B. (1997), Demographic Differences in the perception of constraints on recreational sport participation results from a study in Greece. *Leisure Studies*, 16, 107-125.

Altergoot, K., & Mccreedy, C.C. (1993), Gender and family status across the life: Constraints of five types of leisure. *Loisiret Societe/Society and Leisure*, 16(1), 151-180.

Altın, M. ve Barsbuğa, Y. (2014), Serbest zaman faaliyetlerine üniversite öğrencilerinin katılımı ile ilgili kısıtlamaların belirlenmesi (Selçuk Üniversitesi Örneği). 13. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi*, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Applebaum H, (1997), İş ve boş zaman, Çeviren: Saatçioğlu N. Editör: Şimşek I. *Cogito Üç Aylık Düşünce Dergisi, Yapı Kredi Yayınları*, 12, 47-51.

ARDAHAN, Faik ve Lapa Tennur Yerlisu, (2011) “Açık Alan Rekreasyonu: Bisiklet Kullanıcıları ve Yürüyüşçülerin Doğa Sporunu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, (S. 8/1, s. 1327-1341.)

Arslan, H., (2014), Üniversite öğrencilerinin boş zaman değerlendirme tercihleri: Çankırı Karatekin Üniversitesi Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 40, 193-208.

Arslan, S. (1996)., Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna Bağlı Yurtlarda Kalan Bayan Öğrencilerin Rekreasyon Sorunları Üzerine Bir Araştırma, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1996.

Atasoy, L. K., Öncü, E. ve Kılıç, K. S., (2015), Beden eğitimi öğretmen adaylarında serbest zaman algısı ve engelleri. 3. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi*, Eskişehir Anadolu Üniversitesi.

Atik, M., (2013), Rekreatif faaliyetlerin doğal çevreye etkilerinin belirlenmesinde yöntem yaklaşımları: olimpos-Beydağları örneği, II. *Rekreasyon Araştırmaları Kongresi Bildiri Kitabı*, Aydın, 371-382.

Axelsen M. The Power of Leisure, (2009): I Was An Anoexic; I'm Now A Healthy Triathlete. *Lesiure Sciences*. 31: 330–346.

Balcı V, ve İlhan A., (2006), Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklere katılım düzeylerinin belirlenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 11-18.

Balcı, V., (2003), Ankara'daki üniversite öğrencilerinin boş zaman etkinliklerine katılımlarının araştırılması, *Milli Eğitim Dergisi*, 158, 161-173.

Barkın, E. (2016), Üniversite öğrencilerinin rekreatif fiziksel aktivitelere katılım engellerinin incelenmesi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Muğla.

Binarbaşı Serdar. (2006), Kütahya İlinde İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Boş Zamanlarını Değerlendirme Alışkanlıklarının Tespiti Ve İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bodur, F. (1988), Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Öğrencilerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Eğilimleri, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Brotherton B. (1991), Konaklama, turizm ve eğlence tanımları: görüş açıları, problemler ve çıkan sonuçlar, *TUGEV Yayını*, İstanbul.

Cevahircioğlu, B. (2007), Efes ile ilk adım basketbol okulları projesine katılan 9-15 yaş grubu çocukların rekreasyon aktivitelerine katılımlarının değerlendirilmesi. (Yüksek lisans tezi), Konya Selçuk Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya

Coleman R, Barries G.(2000), Yöneticinin kılavuzu, Çeviren: Harmanlı M. *Remzi Kitabevi*, S. 206.İstanbul.

Crawford D, Godbey G. (1987), Reconceptualizing barriers to family leisure. *Leisure Sciences*.S. 119,127.

Crawford, D., Jackson, E. ve Godbey, G. A. (1991), Hierarchical Model of Leisure Constraints. *Leisure Sciences*, (13): 309-320.

Culp, R. H. (1998), “Adolescent girls and outdoor recreation: a case study examining constraints and effective programming”, *Journal of Leisure Research*, 30(3), 356- 379.

Çavdar, Ç. (2019), Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Rekreasyon Yönetimi Anabilim Dalı Lise Öğrencilerinin Rekreasyonel Faaliyetlere Eğilimleri Ve Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarına Engel Olan Faktörler Yüksek Lisans Tezi.

Çelik, G. (2011), Kamu kuruluşlarında çalışan engelli bireylerin serbest zaman engellerinin ve tatmin düzeylerinin incelenmesi (Antalya Merkez Örneği) *Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı* (Yüksek Lisans Tezi) Antalya.

Çolakoğlu, T. (2005), Üniversite öğretim elemanlarının boş zaman alışkanlıklarını değerlendirmeleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 247-258.

Çoruh, Yaşar. (2013), Üniversite Öğrencilerinin Rekreasyonel Eğilimleri ve Rekreasyonel Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler (Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Örneği), Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı Doktora Tezi, Ankara, 107 s. 60-7

Dalay Y., Taşkın C., Gür E. (2018), Akademik personelin rekreasyonel faaliyetlere katılımlarını engelleyen faktörlerin belirlenmesi (Batman Üniversitesi Örneği). *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, Yıl: 6, Sayı: 84, Aralık 2018, s. 203-212.

Dalay, Y. (2018), Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik Personelin Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi Yüksek Lisans Tezi.

Demir C. (2003), Demografik özellikler ile sağlanan imkânların sportif faaliyet tercihleri üzerine etkileri, üniversite gençliğine yönelik bir uygulama”, 1. gençlik, boş zaman ve doğa sporları sempozyumu, Ankara: *Türk Hava Kurumu Basım Evi İşletmeciliği*.

Demiray, Uğur. (1987), Açıköğretim fakültesi öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri. Eskişehir: *Anadolu Üniversitesi Yayınları*. 252, 1-8.

Demirel, M. ve Harmandar, D. (2009), Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılımlarında engel oluşturabilecek faktörlerin belirlenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 838-846.

DOĞANCILI, O.Sezen. (2015), Rekreasyon merkezi projelerinin planlanma aşamasında karşılaşılan durumlar: Amasya örneği. *GOSOS Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, S. 10/2, s. 101-111.

Dorul, E. (2017), Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Milli Eğitime Bağlı Görev Yapan Öğretmenlerin Rekreasyon Etkinliklerine Katılımlarının Ve Serbest Zaman Engellerinin İncelenmesi Yüksek Lisans Tezi.

Emir, E. (2012), Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.

Emir, E., Öncü, E., ve Gürbüz, B. (2012), Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: (Üniversite Öğrencileri Örneği). *Examination of constraints to leisure activities in turkish university students. journal of human sciences*, 14(4), 3895-3904.

Erbesler A., (1987), İşgücünün zaman kullanımı ve iş verimliliğini etkileyen sosyo-ekonomik faktörler, Ankara: *Milli Prodüktivite Merkezi Yayınları*.

Ergin, G. (1974), Boş zamanları değerlendirme eğitimi ve planlaması. çalışma ve çalışma dışı zamanın planlanması semineri. Ankara: *O.D.T.Ü. Yayınları*, 28-35.

Ergül K. (2008), Üniversite gençliğinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelik ilgileri ve katılma düzeylerinin belirlenmesi. Yüksek Lisans Tezi, *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Manisa.

Erol, P. Ö., Cansever, B. A., & Aslan, N. (2017), Sınıf öğretmenlerinin boş zaman değerlendirme farkındalıkları: İzmir Örneği. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, (38), 457-480.

Gülbahçe Ö. (2010), Kk Eğitim fakültesi öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesi. (Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Sivas.

Gültekin E. (2008), Sebest zaman etkinlikleri içinde müzikli etkinliklerin yeri (Sakarya Mahallesi Örneği).(Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Güngörmüş HA. (2007), Özel sağlık-spor merkezlerinden hizmet alan bireyleri rekreasyonel egzersize güdüleyen faktörler. (Doktora Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

Gürbüz B., (2006), Kentsel yaşam süresinde rekreasyonel katılım sorunları. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Horner, S.,Swarbrooke, J. (2005), Leisure Marketing: A Global Perspective (Paperback) (1st Edition), Oxford: ElsevierButterworth-Heinemann, Linacre House, Jordan Hill.

İkizler HC. (2002), spor sağlık ve motivasyon (I. Baskı), İstanbul: *Alfa Yayınları*.

Jackson, E.L ve Diğerleri. (1993), Negotiation Of Leisure Contraints, *Leisure Sciences*,15.

Jackson, E.L. (1988), Leisure Constraints: A Survey Of Past Research. *Leisure Sciences*, 10(3), 203-215.

Kara, A., İzci, E. ve Murathan, F. (2011), Beden eğitimi öğretmenlerinin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve öğrenmeye ilişkin tutumları, *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6, (1): 958-987.

Karaçar, E. ve Pashı, M. M. (2014), Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Rekreatif Eğilimleri ve Rekreatif Etkinliklere Katılımına Engel Olan Faktörler, *Turizm Akademik Dergisi*, 1 (1), 29-38.

Karadağ A, Cicioğlu İ, Balin M, Yavuzkır M. (2007), Aerobik egzersiz programının kardiyak rehabilitasyon ve koroner risk faktörlerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* 21(5): 203-210.

Karaküçük S, Gürbüz B. (2007), Boş zaman engelleri ölçeği, ölçek geliştirme, geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Derneği*, 3-10.

Karaküçük S, Gürbüz B. (2007), Rekreatif ve kent(li)leşme. *Ankara Gazi Kitabevi*.

Karaküçük S. (2005), Rekreatif. 5. basım. Ankara: Gazi Kitabevi.

Karaküçük S. (1997), Rekreatif boş zamanları değerlendirme, kavram, kapsam ve araştırma. 2.Baskı, s.1, 117.

Karaküçük, S. (1999), Rekreatif Boş Zamanları Değerlendirme. Bağırhan Yayınevi, Ankara.

Karaküçük, S. ve Gürbüz, B. (2007), Rekreatif ve Kent(li)leşme. Gazi Kitabevi, Ankara.

Karaküçük, S. (2008), Rekreatif serbest zamanları değerlendirme, 6. Baskı, Gazi Kitabevi, Ankara.

Karaküçük, S. (2005), Rekreatif (Boş Zamanları Değerlendirme) “kavram, kapsam ve bir araştırma (5. Baskı),Ankara: Gazi Kitabevi.

Katzmarzyk PT, Gledhill N, Shephard RJ. (2000), The Economic burden of physical activity in Canada. *can. med. Assoc. J.* 163: 1435-1440.

Kaya M. (2011), Üniversite öğrencilerinin rekreatif faaliyetlere yönelik tutumları ve boş zaman motivasyonlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sivas.

Kaya S. (2003), Yetiştirme yurtlarında kalan gençlerin boş zaman değerlendirme eğilimi ve etkinliklerin sosyalleşme etkisi. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

Keskin, M., Akova, O. ve Öz, M. (2015), Turizm Eğitimi Alan Öğrencilerin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma, *Journal Of Recreation And Tourism Research*, 2 (4), 37-45.

Kılbaş Ş. (2001), Rekreatif.*Adana Anaca Yayınları*. 1.Baskı. Aralık, S. 20, 49, 70, 71, 149.

Kır G. (2007), Elazığ yüksek öğretim gençliğinin boş zaman etkinlikleri. ksü örneği, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt:17, Sayı:2, s:307-328.

Kirkpatrick, K., L. (2005), Enhancing self-compassion using a gestalt two-chair intervention. unpublished doctoral dissertation.

Koçak S. (2005), perceived barriers to exercise among university members. *Journal of The International Council For Health Physical Education, Recreation, Spor and Dance*. 34,36.

Koçer, L.A. (1977), Eğitim tarihi. *Ankara Üniversitesi Yayını*,

Kraus R G. (1985), Recreation program planning today. scott, foresman and company, s.32.

Kropoktin P. Keyifli iş. Saatçioğlu N (Çev), (1997), İçinde: Şimşek I, editör. çalışmak: Yorar. Cogito: *Üç Aylık Düşünce Dergisi*; 12: 53-59.

Kurar, İ., ve Baltacı, F. (2014), Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya Örneği, *International Journal of Science Culture and Sport*, 39-52.

Küçüktopuzlu F. (1991), Turistik faaliyetlerin turizm alanındaki ekolojik yapıya etkileri. Turizm Yıllığı, Ankara: *Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş. Yayınları*: 246-254.

Kyle GT, Mowen AJ. (2003), An examination of the relationship between leisure constraints, involvement and commitment. *Proceedings Of The 2003 Northeastern Recreation Research Symposium*.

Lakot, K. (2015), Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı Beden Eğitimi Öğretmeni Adaylarında Serbest Zaman Algısı ve Engelleri Yüksek Lisans Tezi.

Leighfield M. (2001), Yılında boş zaman: “Boş Zaman Toplumu ” için Bilgi. Demiray U., 1990, (Çev), *Aylık Turizm ve Kültür-Sanat Dergisi*; 1(3-4): 7-10.

Loehr JE. (1999), Stres altında başarılı olmak: stresi pozitif enerjiye dönüştürme yöntemi. (Çeviren: Büyükkonat T) (I. Baskı) İstanbul: Beyaz Yayınları.

Moccia, F.D. (2000), Planning Time: An emergent european practice. *European Planning Studies*, 8(3), 367-376.

Munusturlar, S., Kurnaz, B., Yavuz, G., Özcan, Ö., Karaş, B., & Orijinal, Ö. (2017) , Boş Zaman Davranışını Açıklamaya Işık Tutan Kuramsal Yaklaşımlar. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-19.

Mutlu İ. (2008), Egzersiz yapan kişilerin boş zamanlarına yönelik tutumları üzerine bir araştırma (Kayseri İli Örneği). (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Mutlutürk, F. (1991), “Yüksek öğretim gençliğinin boş zamanını değerlendirme aracı olarak spor”, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Müftügil S. (1993), Dinlence ve turizm ilişkisi (I. Baskı),İstanbul: *Boğaziçi Üniversitesi Yayınları*.

Ok, M. (2019), Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Üniversite İdari Personelinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre Yüksek Lisans Tezi.

Özdağ S. (1996), Yerel yönetimlerde (belediyelerde) rekreatif etkinliklerin yeri ve önemi, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Özdağ, S., Yeniçeri, M., Fişekçioğlu, İ. B., Akçakoyun, F. ve Kürkçü, R. (2009), Devlet memurlarının boş zaman değerlendirme eğilimleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 307-323.

Özer, B., Gelen, İ. ve Öcal, S. (2009), İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin boş zaman değerlendirme alışkanlıklarının günlük problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(12).

Özışık Y. (1998), Kara harp okulu öğretim elemanlarının rekreasyon sorunları üzerine bir araştırma. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.

Özşaker, M. (2012), Gençlerin serbest zaman aktivitelerine katılamama nedenleri üzerine bir inceleme. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 126-131.

Pehlivanoglu MT. (1986), Belgrad ormanının rekreasyon potansiyeli ve planlama ilkelerinin saptanması.(Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Polat, C. (2017), Üniversite öğrencilerinin rekreasyonel etkinliklere katılım engellerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi (Kütahya ili örneği) (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kütahya.

Pulur A. (2001), Üniversitede görev yapan öğretim elemanları ve idari personellerin boş zamanlarının sporla değerlendirme eğilimlerinin araştırılması (Kırıkkale Örneği). Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara.

Robinson, J. P., Godbey, G. (1997), Time for life: The surprising ways Americans use their time. University Park: Pennsylvania State University Press.

Russell B. Yorgunluk. Tümertekin A., 1997, (Çev), İçinde: Şimşek I, editör. Çalışmak: Yorar. Cogito: *Üç Aylık Düşünce Dergisi*; 12: 153-159.

S.Horner & J. Swarbrooke. (2005), Leisure Marketing: a Global Perspective. Taylor & Francis.

Sabancı, G. (2016), Selcuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Öğretim Elemanlarının Rekreasyonel Faaliyetlere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi Yüksek Lisans Tezi.

Sağcan M. (1986), Rekreasyon ve Turizm, İzmir, *Cumhuriyet Baskı Evi*, : 5.

Shinew KJ, Floyd MF, Parry D. (2004), Understan ding the relationship between race and leisure activities and constraints: *Exploringan Alternative Frame Work Leisure Sciences*. S. 181, 199.

Shinn G. (2004), Motivasyonun mucizesi. kaplan U (Çev), 8. Baskı İstanbul: *Sistem Yayıncılık*;

Şama E. (2003), Öğretmen adaylarının çevre sorunlarına yönelik tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), s:99-110.

Şen, F. (2019), Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Batman’da Görev Yapan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin Rekreatif Etkinliklere Katılımlarının Önündeki Engellerin Belirlenmesi Yüksek Lisans Tezi.

Tel, M. (2007), Öğretim Üyelerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma: Doğu Anadolu Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Tezcan M. (1985), Ülkemizde orta öğrenim gençliği açısından boş zamanların değerlendirilmesi. *Türk Dili*. s. 117, 119.

Tolukan E. (2010), Niğde özel yetenekle ilgili bölümlerde okuyan üniversite öğrencilerinin rekreasyonel aktivitelere katılımlarına engel olabilecek unsurların belirlenmesi. (Yüksel Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.

Torkildsen G. (2005), Leisure and recreation management (5th Edition), London: Routledge.

Tunçel E.F. (1999), İzmir orta öğretim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme alışkanlıklarında sporun yeri. (Yüksek Lisans Tezi), Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Turhan, H. (2014), Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğlence ve Boş Zaman Bağlamında Gazete Tüketim Motivasyonları, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.

Türk Dil Kurumu, Genel Türkçe Sözlük, <http://www.tdk.gov.tr>, 15.03.2012

Türker, N., Ölçer, H., & Aydın, A. (2016), Yerel halkın serbest zaman değerlendirme alışkanlıkları: Safranbolu Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 49-62.

Tütüncü, Ö. (2012), Rekreasyon ve rekreasyon terapisinin yaşam kalitesindeki rolü, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 23(2), 248-252.

Uzuner,S. (2019), Trabzon Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi Ve Spor Anabilim Dalı Öğretmen Adaylarının Rekreatif Etkinliklere Katılımlarını Engelleyen Faktörlerin Belirlenmesi Yüksek Lisans Tezi.

Walker, G.J.,& Virden, R. (2005), Constraints On Outdoor Recreation. Venture: State College.

Yaman, V., Yaman, F., ve Burgul, N. (2004), “Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokullarında Öğrenim Gören Öğrencilerin Serbest Zaman Alışkanlıkları İçerisindeki Sporun Yeri ve Rolü (Ankara Örneği)”, The 10th ICHPER•SD EuropeanCongressandthe TSSA 8th InternationalSports 66 ScienceCongressWhichWill be OrganizedJointlyDuring 17th - 20th of November 2004 Antalya.

Yüksel HB. (2002), Sporun kitlelere yaygınlaştırılmasında kitle iletişim araçlarının yeri ve önemi. (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Zelınskı EJ. (2004), Çalışma(ma)’nın keyfi. İşkolikler, işsizler ve emekliler için bir rehber (Çeviren: ÇolakoğluD), (1.Baskı) İstanbul: Boyner Yayınları.

Zorba, E. (1999), Öğretim elemanları ve idari görevde çalışan personelin hayat tarzı, aktivite düzeyleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. Muğla.

Zorlu, E. (1973), Boş zamanlar sorunu. Gençlik lideri el kitabı. Ankara:Gençlik ve Spor Bakanlığı Yayını. s: 86.

Ek-1

Etik Kurul İzin Yazısı

T.C. BATMAN ÜNİVERSİTESİ ETİK KURUL KARARI			
Toplantı Tarihi	: 08.12.2021		
Toplantı Sayısı	: 2021/04		
Toplantıda Alınan Karar Sayısı	: 08		
Üniversitemizin Etik Kurulu, Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Rohat CEBE Başkanlığında toplanarak aşağıdaki kararlar alınmıştır. Karar 2021/04-03 Üniversitemiz Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğünün 1861131002 numaralı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Recep KUBLAY'ın "Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde Görev Yapmakta Olan Lise Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi için anket yapma talebine ilişkin 25.11.2021 tarihli ve 38087 sayılı yazı görüldü; Yapılan görüşmeler sonucunda; Recep KUBLAY'ın "Siirt'in Kurtalan İlçesi'nde Görev Yapmakta Olan Lise Öğretmenlerinin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezi için anket yapma talebinin uygun görüldüğüne oy birliği ile karar verilmiştir.			
BAŞKAN (İmza) Prof. Dr. Rohat CEBE			
ÜYE Prof. Dr. Hamit ADIN	(İmza)	ÜYE Prof. Dr. Mehmet Omur GÜLBAHAR	(İmza)
ÜYE Prof. Dr. Filiz AKBAŞ	(İmza)	ÜYE Prof. Dr. Yahya SUZAN	(Katılmadı)
ÜYE Prof. Dr. Abdulkadir LEVENT	(Mazeretli)	ÜYE Prof. Dr. Salih YAZICIOĞLU	(İmza)
		Raportör Erkan ZENGİN	(İmza)

AŞAĞI GİRİLMİŞTİR

Ek-2

Bu çalışma Batman Üniversitesinde Çalışmakta olan idari personelin Boş Zamanlarını Değerlendirme Engellerinin Çeşitli Değişkenlere göre incelenmesi belirlemek amacı ile hazırlanmıştır. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Yapacağınız işaretlemelerde size en uygun seçeneğin Lütfen karşısına (x) işareti koyunuz.

Rekreasyon: Kişilerin boş zamanlarında kendi istekleriyle yaptıkları sanatsal, kültürel ve Sportif faaliyetlerdir. Yardımlarınız için teşekkür ederiz.

Araştırmacı: Recep KUBLAY

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi : Nuri Muhammet ÇELİK

1. Cinsiyet: Kadın () Erkek ()
2. Yaşınız: 23-27 yaş () 28-32 yaş () 33 yaş ve üzeri ()
3. Medeni Durum: Evli () Bekâr ()
4. Eğitim Düzeyi: İlköğretim () Lise () Önlisans () Lisans () Lisansüstü ()
5. Meslekte Çalışma Yılı: 1-3 yıl () 4-6 yıl () 7-9 yıl () 10 yıl ve üzeri ()
6. İşinizden arta kalan boş zamanları Değerlendiriyor musunuz? Evet () Hayır ()
7. Boş zaman Değerlendirmeme Nedir? Aile ile geçirilen zaman () Yorgunluk () Zaman Yetersizliği () Diğer ()

	BOŞ ZAMAN ENGELLERİ ÖLÇEĞİ: Her bir ifadeyi dikkatli bir şekilde okuduktan sonra, bu ifadelerin sizin rekreasyonel etkinliklere katılmanızı engellemedeki önem derecesini liste üzerinde ayrılan alana işaretleyiniz. Lütfen her ifadeyi bir kez işaretleyiniz ve cevaplanmamış hiçbir ifade bırakmayınız.	KESİNLİKLE ÖNEMSİZ	ÖNEMSİZ	ÖNEMLİ	ÇOK ÖNEMLİ
1	Aktivitelerin Yorgunluk Hissi Vermesi				
2	Kendini Yorgun Hissetmek				
3	Sakatlanmaktan Korkmak				
4	Nerden Öğreneceğini Bilmemek				
5	Nerede Katılacağını Bilmemek				
6	Öğretecek Kimsenin Olmaması				

7	Tesis Donanımının Yetersiz Olması				
8	Tesislerin Yetersiz Olması				
9	Tesislerin Kalabalık Olması				
10	Arkadaşlarımın Zamanının Olmaması				
11	Beraber Katılacak Kimsenin Olmaması				
12	Arkadaşlarımın Bu Tür Etkinliklere Katılmaktan Hoşlanmaması				
13	Aile İçin Zaman Ayırmak Zorunda Olmak				
14	Sosyal Etkinlikler İçin Zaman Ayırmak Zorunda Olmak				
15	Program Zamanlarının Uygun Olmaması				
16	Geçmişte Bu Tür Etkinlikleri Sevmemek				
17	İlgili Olmamak				
18	Rutin Programı Bozmak İstememek				

ÖZGEÇMİŞ